

กรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก กรมกิจการเด็กและเยาวชน

การพัฒนานโยบายการจัดระบบคุ้มครองเด็ก
และเสริมสร้างศักยภาพผู้ปฏิบัติงานในสถานรองรับเด็ก
ด้วยความร่วมมือระหว่างกรมกิจการเด็กและเยาวชน
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
องค์การเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย และองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย

สารบัญ

หน้า

1. ความเป็นมาของโครงการ	3
1.1 มาตรฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก.....	4
1.2 วัตถุประสงค์โครงการ	6
1.3 นิยามศัพท์.....	7
1.4 กรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน	11
1.5 ความสำคัญของการรกรมกิจการเด็กและเยาวชนต้องมีกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก.....	11
1.6 หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน.....	12
1.7 พันธกิจของบุคลากรเพื่อการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน	12
1.8 องค์ประกอบกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน.....	13
2. การรับบุคลากรเข้าปฏิบัติหน้าที่.....	14
2.1 ปัจจัยในการรับบุคลากรเข้าปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคุ้มครองเด็ก	14
2.2 ข้อเสนอแนะในการรับสมัคร	14
2.2.1 การประกาศรับสมัครตำแหน่งที่ว่างและแบบฟอร์มการรับสมัคร	14
2.2.2 การสัมภาษณ์ผู้สมัคร	15
2.2.3 ข้อเสนอแนะก่อนการจ้างงานสำหรับบุคลากรใหม่	16
2.2.4 การรักษาความลับ	17
2.2.5 ข้อเสนอแนะในการพิจารณารับนักศึกษาฝึกงาน จิตอาสาและอาสาสมัครเข้าปฏิบัติงานหรือ ทำกิจกรรมในสถานรองรับเด็ก.....	17
3. การให้ความรู้และการฝึกอบรม.....	19
3.1 ความสำคัญของการให้ความรู้และการฝึกอบรม.....	19
3.2 แนวทางปฏิบัติในการให้ความรู้และการฝึกอบรม	19
3.2.1 สำหรับบุคลากร	19
3.2.2 สำหรับเด็ก	20

4. โครงสร้างระบบการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก	21
4.1 สิ่งจำเป็นในโครงสร้างระบบการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก	21
4.2 แนวปฏิบัติสำหรับโครงสร้างระบบการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก	21
5. ข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก	24
5.1 สิ่งจำเป็นในข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก	24
5.2 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก.....	24
6. การสื่อสารกับภายนอก.....	25
6.1 องค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารกับบุคคลภายนอก.....	25
6.2 แนวปฏิบัติในการเสนอข้อมูลของเด็กแก่สื่อและบุคคลภายนอก.....	25
7. การรายงานและการดำเนินการ	27
7.1 สิ่งจำเป็นสำหรับการรายงานและการดำเนินการ.....	27
7.2 แนวปฏิบัติในการรายงานและการดำเนินการ.....	27
7.3 แบบฟอร์มการแจ้งเหตุ การใช้ความรุนแรงในสถานรองรับเด็ก	29
8. ผลสืบเนื่องจากการกระทำผิดและการดำเนินการ.....	30
8.1 สิ่งจำเป็นสำหรับผลสืบเนื่องจากการกระทำผิดและการดำเนินการ	30
8.2 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับผลสืบเนื่องจากการกระทำผิดและการดำเนินการ	30
9. การดำเนินการปฏิบัติตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กและขั้นตอนการปฏิบัติในการคุ้มครองเด็ก	31
ภาคผนวก.....	32
ภาคผนวกที่ 1 หนังสือรับรองตนเอง.....	32
ภาคผนวกที่ 2 แบบฟอร์มข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก	34
ภาคผนวกที่ 3 แบบฟอร์มแนวปฏิบัติในการทำงานกับสื่อ	37
ภาคผนวกที่ 4 แผนผังการรายงานและการดำเนินการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กสำหรับบุคลากร	39
ภาคผนวกที่ 5 แบบฟอร์มการแจ้งเหตุ การใช้ความรุนแรงในสถานรองรับเด็ก	40

1.ความเป็นมาของโครงการ

จากผลการสำรวจความรู้ ทักษะและวิธีการลงโทษกับเด็กในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจและสถานศึกษาของรัฐในประเทศไทย เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2557 โดยองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ ประเทศไทย) ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และเด็ก ได้ถูกนำเสนอต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งหมด 33 แห่ง พบว่า

- สถานสงเคราะห์ สถานพินิจและสถานศึกษา มีการลงโทษโดยใช้ความรุนแรง ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความละเลยต่อระเบียบและกฎหมาย
- ทักษะและความเชื่อเดิมที่ว่าที่การลงโทษโดยใช้ความรุนแรงเป็นผลบวกต่อเด็ก
- การสื่อสารอย่างไม่ชัดเจนและไม่ทั่วถึง ในกรณีที่มีกฎระเบียบ กฎหมายหรือข้อบังคับใหม่ เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เพิกเฉยและปฏิบัติอย่างที่เคยปฏิบัติมาก่อนหน้านี้
- เจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ สถานพินิจและสถานศึกษาควรได้รับการเสริมสร้างศักยภาพ ด้านกฎระเบียบ กฎหมาย ความรู้ของผลกระทบและอันตรายจากการลงโทษโดยใช้ความรุนแรง

ตัวอย่างการลงโทษโดยใช้ความรุนแรง เช่น ตีด้วยไม้กอล์ฟหรือแส้ เขกหัว ตบหัว หยิก เตะ กระชาก และขว้างของใส่ เป็นต้น รวมถึงการใช้คำพูดทำร้ายจิตใจเด็ก ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ไม่มีรายงานต่อฝ่ายบริหาร ผลของการสำรวจดังกล่าว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีสถานรองรับเด็กอยู่ภายใต้การดูแลจำนวนทั้งสิ้น 107 แห่ง ได้เห็นถึงผลกระทบอย่างรุนแรงกับเด็กที่ต้องอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นเวลานานไม่ว่าทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม จึงเห็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการสร้างระบบการคุ้มครองเด็กและเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานรองรับ จึงได้เกิดความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย และมอบหมายให้องค์การเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย ซึ่งมีประสบการณ์ในการสร้างระบบการคุ้มครองเด็กในหน่วยงานของรัฐจากหลากหลายประเทศ ดำเนินการ “โครงการนำร่องเพื่อพัฒนานโยบายการจัดระบบการคุ้มครองเด็กและสร้างเสริมศักยภาพผู้ปฏิบัติงานในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน” เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายคุ้มครองเด็กตามมาตรฐานสากลและตามหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กรวมทั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

“โครงการนำร่องเพื่อพัฒนานโยบายการจัดระบบการคุ้มครองเด็กและสร้างเสริมศักยภาพผู้ปฏิบัติงานในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน” ได้ดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ.2558-2559 ภายใต้งบส่งเสริมการพัฒนาและสวัสดิการเด็ก เยาวชนและครอบครัวและกองคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยหน่วยงานนำร่องประกอบไปด้วย สถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู สถานคุ้มครองและสถานสงเคราะห์เด็กจำนวน 22 แห่งและบ้านพักเด็กและครอบครัว จำนวน 3 แห่ง รวมทั้งสิ้น 25 หน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ ได้สะท้อนถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ ได้แก่ การสร้างความตระหนักรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และมีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น กองคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการขยายผลโครงการดังกล่าวไปยังบ้านพักเด็กและครอบครัว ทั้ง 77 แห่งทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาระบบการจัดระบบคุ้มครองเด็กให้ทุกหน่วยงานสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

1.1 มาตรฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก

พฤษภาคม 2557 ผลของการสำรวจโดยองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย เรื่องความรู้ ทักษะและการลงโทษ โดยใช้ความรุนแรงกับเด็กในกลุ่มเจ้าหน้าที่ในศูนย์สวัสดิการสังคม และศูนย์ความยุติธรรมเด็กและเยาวชน ถูกนำเสนอต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งหมด 33 แห่ง ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และเด็กในสถานสงเคราะห์และสถานพินิจ จากการสำรวจพบประเด็นที่ต้องให้ความใส่ใจอย่างเร่งด่วนในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อเด็กในสถานสงเคราะห์ ผลของการสำรวจระบุว่า เจ้าหน้าที่มีการใช้ความรุนแรงในการทำโทษ เช่น ตีด้วยไม้กอล์ฟหรือแส้ การใช้ความรุนแรงทั้งที่มีการรายงานและไม่มีการรายงานต่อฝ่ายบริหาร

พฤศจิกายน 2557 องค์การเฟรนด์อินเตอร์เนชันแนล ประเทศไทย ได้ทบทวนเอกสารที่มีอยู่ในมาตรฐาน ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยสำนักคุ้มครองสวัสดิภาพหญิงและเด็ก และมาตรฐานการจัดสวัสดิการบ้านพักเด็กและครอบครัว โดยสำนักแก้ไขป้องกันการค้ามนุษย์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ รวมทั้ง สรุปผลการประเมินมาตรฐาน ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กในสถานรองรับของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หน่วยงาน ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพเด็กและเยาวชน สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็ก และสถานแรกรับเด็กหญิง

มาตรฐานการจัดสวัสดิการบ้านพักเด็กและครอบครัว โดยสำนักแก้ไขป้องกันการค้ามนุษย์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีบางหัวข้อกล่าวถึงเจ้าหน้าที่ใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมกับเด็กและแจ้งผู้รับบริการในกฎระเบียบของสถานสงเคราะห์ ในมาตรฐานเหล่านี้ทำให้เข้าใจชัดเจนกับผู้รับผลประโยชน์ทั้งหมดควรที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองภายใต้กฎหมายไทย (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546) อย่างไรก็ตาม ยังขาดเนื้อหาในนโยบายคุ้มครองเด็ก

มาตรฐานส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดย สำนักคุ้มครองสวัสดิภาพหญิงและเด็ก สรุปผลการประเมินมาตรฐานฯ เช่น กระบวนการและกลไก รายงานการใช้ความรุนแรง ประจำปีงบประมาณ 2557 โดยมีศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพเด็กและเยาวชน สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็ก และสถานแรกรับเด็กหญิง ในมาตรฐานรวมถึงการตอบสนองขั้นพื้นฐานที่จำเป็นของเด็ก (โภชนาการ สุขภาพ และการศึกษา) การวางแผนบริหารความเสี่ยงในสถานที่ การจัดจ้างเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม การรักษาอัตราส่วนที่เหมาะสมของผู้ดูแลสำหรับทารกและเด็กเล็ก และการปกป้องข้อมูลของเด็ก อย่างไรก็ตามมาตรฐานดังกล่าว ยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในหลายแง่มุมของการคุ้มครองเด็ก (เช่น วิธีรายงานหากเกิดการละเมิด การไม่มีแนวทางข้อปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น)

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มีบทความต่อไปนี้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาการแก้ไขในนโยบายการคุ้มครองเด็ก: (หมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก)

มาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

มาตรา 23 ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ชนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ภายใต้อันตรายแก่อันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ

มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

- (1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตนจนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (3) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีโชฎิาติของเด็ก เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว
- (5) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำความผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก
- (6) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อการพัฒนาการของเด็ก
- (7) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก
- (8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า
- (9) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจารไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด
- (10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น

1.2 วัตถุประสงค์โครงการ

1.2.1 เพื่อพัฒนานโยบายและกระบวนการคุ้มครองเด็กสำหรับสถานรองรับเด็กภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.2.2 เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติและดำเนินการเมื่อเกิดกรณีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กโดยเนื้อหาของนโยบาย มุ่งองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

- การรับบุคลากรเข้าปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมหรือเป็นผู้ที่มีความรุนแรงต่อเด็ก สมัครเข้ามาทำงาน และได้รับการคัดเลือกเข้ามาทำงานในสถานรองรับเด็ก
- การให้ความรู้และการฝึกอบรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่และเด็กตระหนักถึงกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กและสามารถใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ
- โครงสร้างระบบการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก เพื่อให้เห็นบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆ ในแต่ละตำแหน่งในสถานรองรับเด็กที่มีการใช้กรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก
- ข้อปฏิบัติต่อเด็กในสถานรองรับเด็ก เพื่อแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติตนที่เหมาะสม และไม่เหมาะสมต่อเด็กที่อยู่ในสถานรองรับเด็ก
- การสื่อสารกับหน่วยงาน/บุคคลภายนอก เพื่อป้องกันมิให้ข้อมูล ภาพถ่าย ฯลฯ ของเด็กในสถานรองรับเด็กที่เป็นความลับ เกิดการรั่วไหล หรือถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม และเกิดผลกระทบต่อเด็ก
- การรายงานและการดำเนินการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงขั้นตอนการรายงานและการปฏิบัติเมื่อมีการใช้ความรุนแรงต่อเด็กในหน่วยงาน
- ผลสืบเนื่องจากการกระทำผิดและการดำเนินการ เพื่อให้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการดำเนินการต่อผู้กระทำผิดที่ขัดต่อกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก

1.2.3 เพื่อจัดกระบวนการสร้างความตระหนักรู้ พัฒนาศักยภาพและความเข้าใจเรื่องกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก การรายงาน และกระบวนการดำเนินการ รวมทั้งกิจกรรมเสริมสร้างการใช้วินัยเชิงบวกกับเด็กในสถานรองรับเด็กให้แก่เจ้าหน้าที่ทุกคน

1.2.4 เพื่อดำเนินการให้เกิดการขับเคลื่อนทางนโยบายในการคุ้มครองเด็ก

1.3 นิยามศัพท์

“เด็ก” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส¹ รวมถึงเด็กที่อายุเกินสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ยังคงอยู่ในความดูแลของสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ความหมายของ “เด็ก” ในที่นี้ใช้เฉพาะในกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กเท่านั้น)

“การคุ้มครองเด็ก”² หมายถึง การจัดให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน สถานศึกษาหรือสถานที่อื่นใด ที่เด็กต้องพึ่งพาอาศัยและเป็นสมาชิกผู้หนึ่ง โดยต้องสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู และพัฒนาเด็ก ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และสามารถปกป้องคุ้มครองเด็ก มิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจหรือพัฒนาการ รวมทั้งพัฒนาเด็กให้มีพฤติกรรมที่ดีที่สามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม

“เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก” คือ ผู้มีหน้าที่ในการประสานงาน ดูแล และให้มีการดำเนินการคุ้มครองเด็กของหน่วยงาน รวมถึงการรับแจ้งเหตุ รายงาน และดำเนินการต่อข้อกล่าวหาในกรณีที่มีการใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นในหน่วยงาน และเป็นผู้ให้ความรู้และฝึกอบรมกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กให้แก่เด็กและบุคลากร พร้อมทั้งติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก (ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการสถานรับรองรับเด็ก)

“สถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน” หมายถึง สถานแรกรับ (ให้หมายรวมถึงบ้านพักเด็กและครอบครัวด้วย) สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู

“บุคลากรในสถานรองรับเด็ก” คือ ผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานในสถานรองรับเด็ก รวมถึงนักศึกษาฝึกงาน จิตอาสาและอาสาสมัคร

“ความรุนแรง”³ หมายถึง การกระทำใด ๆ ต่อร่างกาย หรือจิตใจ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการ การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลย การแสวงประโยชน์ การล่วงเกินทางเพศ การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการ หรือขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดี รวมถึงการกระทำโดยมิชอบ ทั้งนี้ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“ความรุนแรงต่อร่างกาย”⁴ ไม่ว่าจะกระทำด้วยความรุนแรงซึ่งอาจส่งผลต่อชีวิตหรือไม่ก็ตาม ย่อมหมายความว่าความรุนแรงถึง

¹ ความหมายตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

² คณะอนุกรรมการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พ.ศ. 2559

³ ข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ฉบับที่ 13 ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง

⁴ ข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ฉบับที่ 13 ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง

- การลงโทษด้วยการทำร้ายทุกแบบ การทรมานแบบต่าง ๆ การปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้า

- การลงโทษทางร่างกายและการลงโทษอย่างอื่นที่มีลักษณะโหดร้าย หรือต่ำช้า

- การกลั่นแกล้ง ช่มเหล่งรังแก

- การลงโทษทางกาย หมายถึง การลงโทษอย่างใด ๆ โดยใช้กำลังและประสงค์จะให้เกิดความเจ็บปวด หรือความไม่สบายทางกาย ไม่ว่าจะรุนแรงมากน้อยเพียงใดก็ตาม การลงโทษทางร่างกายส่วนใหญ่จะเป็น การทุบตี การตบ หรือการเขียนตีเด็กโดยใช้มือหรือใช้วัสดุอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นแส้ ไม้เรียว เข็มขัด รองเท้า ท่อนไม้ ฯลฯ อย่างไรก็ตามการทำร้ายทางร่างกายยังอาจหมายรวมถึงการเตะ การเขย่า หรือการฟุ่มเด็ก การช่วน การหยิก การกัด การกระชากผมหรือการตบที่กอกหู การเขียน การบังคับให้เด็กอยู่ในท่าทางที่ไม่สบาย การเผา การนวดด้วยของร้อน การลวกด้วยน้ำร้อน หรือการบังคับให้กลืนสิ่งของ รวมถึงการขลิบ/ ตัดอวัยวะเพศ

- ความรุนแรงทางกายยังรวมถึงการปฏิบัติตามจารีตประเพณี เช่น การให้แต่งงานก่อนวัยอันสมควร การบังคับให้สมรส, การขลิบ/ตัดเฉือนอวัยวะเพศหญิง หรือสิ่งที่เรียกว่า อาชญากรรมเพื่อเกียรติยศ (Honour crime) การทรมาน หรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ดูหมิ่นศักดิ์ศรี การลงโทษในลักษณะ ลดทอนคุณค่า

ตัวอย่างของการใช้ความรุนแรงทางกาย รวมถึง

- เด็กพิการอาจถูกกระทำด้วยความรุนแรงที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น บังคับทำหมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กหญิง การกระทำด้วยความรุนแรงที่แฝงตัวอยู่ในการบำบัด (เช่นการบำบัดด้วยการใช้ไฟฟ้าช็อต (Electroconvulsive treatment (ECT)) เพื่อบำบัดทางจิต หรือ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของเด็ก) และการจูงใจทำให้เด็กมีความพิการเพื่อแสวงหาประโยชน์ด้วยการให้เด็กไปขทานตามถนนหรือในที่ต่าง ๆ

- การบังคับให้เด็กหญิงกินอาหาร การทำให้อ้วน การทดสอบพรหมจารี (การตรวจอวัยวะสืบพันธุ์ของเด็กหญิง)

- การรัดอวัยวะ การผูกมัด การทำให้เป็นแผลเป็น การเผาและการนวดไฟ

- การกล่าวหาว่า เด็กเป็นผีปอบ พ่อมดแม่มด และการปฏิบัติที่เป็นอันตราย เช่น “การไล่ผี”

“ความรุนแรงต่อจิตใจ”⁵ หมายถึง การปฏิบัติโดยมิชอบต่อจิตใจ การทำร้ายจิตใจ การทำร้ายทางวาจา หรือ การละเลย/ไม่เอาใจใส่ รวมถึงการล่วงละเมิดทางอารมณ์ ทั้งนี้ ความรุนแรงทางจิตใจหมายความว่ารวมถึง

- การมีปฏิสัมพันธ์ทุกรูปแบบในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อเด็กอย่างต่อเนื่อง ยกตัวอย่างเช่น การกล่าววาจาต่อเด็กซ้ำ ๆ ว่าเด็กนั้นไม่มีคุณค่า ไม่ได้รัก ไม่ได้เป็นที่ต้องการ หรือมีค่าเพียงแค่สนองความต้องการ อย่างใดอย่างหนึ่งของผู้กล่าววาจาเท่านั้น

⁵ ข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ฉบับที่ 13 ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง

- การขู่เชิญให้เด็กกลัว ข่มขู่คุกคาม การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและการฉ้อฉลในการปกครองดูแล (เช่น กำหนดให้เด็กต้องรับหน้าที่ดูแลน้อง ๆ ทั้งที่ตนเองยังมีอายุน้อยเกินไป ควรต้องช่วยทำงานหารายได้ ฯลฯ) การกดดัน (เช่น การตั้งเป้าหมายเกินความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ โดยบังคับให้เด็กทำได้) และการแสดงอาการรังเกียจ การโดดเดี่ยวและไม่ยอมรับ การละเลยไม่เอาใจใส่และการเลือกที่รักมักที่ชัง รวมทั้งไม่ยอมรับการเป็นสมาชิกผู้หนึ่งของครอบครัว ชุมชนและโรงเรียน

- การไม่ตอบสนองทางอารมณ์ การละเลยความต้องการให้เป็นที่ยอมรับทางใจ ละเลยทั้งที่มีความจำเป็นต้องได้รับการรักษาพยาบาลและไม่ถ่ายทอดการเรียนรู้ (เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ)

- การดูหมิ่นเหยียดหยาม การเรียกชื่อเด็กในลักษณะดูถูกดูหมิ่น การทำให้เด็กอับอายรู้สึกว่าเป็นคนต่ำต้อย การล้อเลียนทำให้เป็นตลกและการทำร้ายจิตใจของเด็กอื่น ๆ เช่น การใส่ร้ายป้ายสี การตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี เยาะเย้ยถากถาง ประชดประชัน เปรียบเปรย หรือนำเด็กไปเปรียบเทียบกับเด็กผู้อื่น แล่ออกจากบ้าน ฯลฯ

- การใช้ความรุนแรงในครอบครัวต่อหน้าเด็ก

- การขังเดี่ยว การแยกให้เด็กอยู่อย่างโดดเดี่ยว การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกักขังที่ลดชั้นหรือสถานะ และ

- การชมเชยหรือแกล้งใจโดยผู้ใหญ่หรือเด็กด้วยกัน รวมถึงการกระทำเช่นว่า ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications Technologies หรือ ICT) เช่น โทรศัพท์มือถือ และอินเทอร์เน็ต (ที่เรียกว่า “การรังแกทางไซเบอร์”) รวมถึงการปฏิเสธและเป็นปฏิปักษ์

“การล่วงเกินทางเพศ”⁶ หมายถึง กิจกรรมทางเพศใด ๆ ที่เหยียดเย้ยเด็ก รวมถึง

- การชักจูงล่อลวง หรือการบังคับให้เด็กเข้าร่วมในกิจกรรมทางเพศที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ
- การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กโดยการค้าหรือการนำเด็กมาค้าประเวณี
- การใช้เด็กสำหรับผลิตสื่อลามกเด็กไม่ว่าจะเป็นภาพการล่วงเกินทางเพศต่อเด็กหรือเป็นภาพคล้ายเด็ก
- การให้เด็กค้าประเวณี บำเรอทางเพศ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในวงการท่องเที่ยว การค้ามนุษย์ (ไม่ว่าจะภายในหรือระหว่างประเทศ) การขายเด็กเพื่อประโยชน์ทางเพศและการบังคับแต่งงาน แม้ว่าเด็กจำนวนมาก อาจตกเป็นผู้เสียหายดังกล่าวข้างต้นโดยปราศจากการบีบบังคับหรือการควบคุม แต่ที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจต่อเด็กมีลักษณะของการขูดรีดเอาเปรียบและสร้างความชอกช้ำทางจิตใจแก่เด็ก

ทั้งนี้กิจกรรมทางเพศที่เกิดขึ้น อาจเป็นการเหยียดเย้ยโดยผู้ใหญ่สู่เด็ก หรือเป็นกิจกรรมระหว่างเด็กกับเด็ก ซึ่งอาจพิจารณาว่าเป็นการล่วงละเมิดได้ หากผู้กระทำการใช้อำนาจ การข่มขู่ หรือวิธีการอื่น ๆ ในการกดดัน

⁶ ข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ฉบับที่ 13 ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง

“การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลย”⁷ หมายถึง การไม่ตอบสนองต่อความต้องการทางร่างกายและจิตใจของเด็ก การไม่ปกป้องเด็กให้พ้นจากอันตราย หรือไม่จัดให้เด็กได้รับบริการอื่น ๆ แม้ว่าบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูเด็กนั้นมีความสามารถ รวมทั้งความรู้ที่จะกระทำเช่นนั้น อีกทั้งสามารถเข้าถึงบริการดังกล่าวได้ การทอดทิ้งหมายความว่ารวมถึง

- การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลยทางกาย หมายถึง การไม่ปกป้องเด็กจากอันตราย (ไม่ดูแลให้เด็กมีความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน) รวมทั้งไม่ถ่ายทอดทักษะต่าง ๆ หรือไม่ให้สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่เพียงพอแก่เด็กได้แก่ อาหาร ที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม และการดูแลสุขภาพ
- การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลยทางจิตใจ หมายถึง การไม่สามารถเป็นที่พึ่งด้านจิตใจและไม่ให้ความรัก ปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่ต่อเด็กอย่างต่อเนื่อง ผู้ดูแลเด็กไม่ให้ความใส่ใจต่ออารมณ์จิตใจของเด็ก ไม่เข้าใจสิ่งที่เด็กเล็กต้องการจะบอกหรือส่งสัญญาณร้องขอ ตลอดจนมีการใช้ความรุนแรงระหว่างคู่สามีภรรยา การใช้ยาเสพติดหรือการเสพยาขณะที่อยู่กับเด็ก
- การละเลยไม่เอาใจใส่สุขภาพร่างกายและจิตใจของเด็กหมายถึง การไม่ให้การรักษาพยาบาลที่จำเป็นแก่เด็ก
- การละเลยเกี่ยวกับการศึกษาของเด็ก หมายถึง การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ดูแลเด็กต้องจัดให้เด็กได้รับการศึกษาโดยเข้าเรียนในโรงเรียนหรือการศึกษาแบบอื่น
- การทิ้งเด็ก ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความน่ากังวลอย่างยิ่งในบางพื้นที่ ที่มีแนวคิดหรือความเชื่อเกี่ยวกับเด็กที่เกิดนอกสมรส หรือเด็กพิการ

“การแสวงประโยชน์”⁸ หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่เป็นการเก็บเกี่ยวประโยชน์จากเด็ก และเป็นผลร้ายต่อสวัสดิภาพของเด็กไม่ว่าในด้านใด หมายรวมถึง การชักจูง ใช้ อำนาจ บังคับ หรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้เด็กต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ โดยผู้ปกครอง/ผู้ดูแลได้รับประโยชน์ รวมไปถึงการค้าเด็ก การใช้แรงงานเด็ก การใช้เด็กขายบริการทางเพศ การใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก การบังคับให้แต่งงาน การบังคับเด็กให้เข้าร่วมในการสู้รบและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต การเรียนรู้ จิตวิญญาณ ศีลธรรมหรือพัฒนาการทางจิตสังคมของเด็ก

การค้าเด็ก หมายถึง ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดนำตัวเด็กไปจากการปกครองดูแลของตน

การใช้แรงงานเด็ก หมายถึง การชักจูง ใช้ อำนาจ บังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้เด็กต้องทำงาน โดยขัดต่อกฎหมายและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ พัฒนาการและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก หรือเป็นการขัดขวางไม่ให้เด็กได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองตามกฎหมาย ทั้งนี้ถือเป็นการแสวงประโยชน์จากเด็กอีกด้วย ได้แก่

⁷ ข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ฉบับที่ 13 ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง

⁸ ข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ฉบับที่ 13 ว่าด้วยสิทธิของเด็กที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้ความรุนแรงในรูปแบบทั้งปวง

- การใช้งานเด็กในบ้าน หรือการใช้แรงงานเด็กที่ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย
- การใช้งานเด็กในเรือประมง ในงานเกษตรกรรมเพื่อขาย ในโรงงานที่ใช้เครื่องจักรทำงานในสถานที่ก่อสร้าง
- การใช้เด็กไปขอยา หรือถูกใช้ไปค้ายาเสพติด
- การนำเด็กไปค้าประเวณี

(**การให้เด็กปฏิบัติงานบ้าน หากไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พัฒนาการ และความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก ไม่ถือว่าเป็นการใช้แรงงานเด็ก)

การใช้เด็กขายบริการทางเพศ คือ การนำเด็กมาให้บริการทางเพศเพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน

การใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก คือ การนำเด็กมาใช้ในการผลิตสื่อซึ่งมีการแสดงออกทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง และให้เด็กทำกิจกรรมอันอุจาดเพื่อสนองกามารมณ์ โดยนำไปเผยแพร่ทางวิดีโอ อินเทอร์เน็ต ภาพถ่ายหรือนิตยสาร เป็นต้น

1.4 กรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

กรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 สถานรองรับเด็กที่มีการดำเนินการตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กนั้น เป็นเสมือนการแสดงเจตนารมณ์ที่ชัดเจนว่าบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานมีความมุ่งมั่นหมายที่จะคุ้มครองเด็กอย่างจริงจัง จะช่วยสร้างสภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์สำหรับเด็กอีกด้วย

กรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กประกอบด้วยกรอบมาตรฐานและแนวทางอันจะเป็นรากฐานการปฏิบัติทั้งในระดับบุคคลและระดับหน่วยงานให้ได้ตระหนักรู้ ป้องกัน และตอบสนองต่อการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก

1.5 ความสำคัญของการมีกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก

เพื่อปกป้องเด็ก

- เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้และเข้าใจอย่างชัดเจนว่าบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับตัวเด็ก
- เด็กทุกคนในสถานรองรับเด็ก รู้จักการดูแลและปกป้องตนเอง

เพื่อปกป้องบุคลากร

- เพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก และเพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจในการปฏิบัติและดำเนินการเมื่อเกิดกรณีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

○ เพื่อช่วยให้บุคลากรเกิดความตระหนักรู้ในการปกป้องคุ้มครองเด็กไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เป็นสถานที่ที่เด็กจะรู้สึกปลอดภัย สามารถบอกเล่าเรื่องราวได้ เด็กจะได้รับการรับฟัง ทั้งเด็กและพนักงานจะได้รับการเคารพ

เพื่อปกป้องหน่วยงาน

○ สถานรองรับเด็กมีความรับผิดชอบทางด้านกฎหมาย ศีลธรรมและจริยธรรมในการปกป้องเด็กที่อยู่ในความดูแล

○ กรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กที่ชัดเจนและรัดกุมจะเป็นแนวทางในการจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกี่ยวข้องกับกรณีการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหาย ชื่อเสียงต่อสถานรองรับเด็กในการดูแลเด็ก

1.6 หลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

- เด็กทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง ซึ่งสถานรองรับเด็กควรให้ความเคารพในสิทธิของเด็ก
- เด็กทุกคนมีสิทธิเสมอกันที่จะได้รับการคุ้มครองจากการถูกใช้ความรุนแรงและการแสวงประโยชน์ โดยไม่จำกัดเพศ เชื้อชาติ สุขภาวะ ศาสนา อายุ ความพิการ พื้นเพทางสังคม หรือทางวัฒนธรรม
- การปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบย่อมไม่เป็นที่ยอมรับโดยเด็ดขาดและรวมถึงการละเมิดสิทธิเด็กด้วย
- เด็กทุกคนต้องได้รับการสนับสนุนให้เติมเต็มศักยภาพของตน ความไม่เท่าเทียมจะต้องได้รับการคัดค้าน
- บุคลากรทุกคนมีความรับผิดชอบที่จะสนับสนุนให้มีการเอาใจใส่และพิทักษ์ปกป้องเด็ก

1.7 พันธกิจของการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

บุคลากรในสถานรองรับเด็ก มีพันธกิจที่จะปกป้องเด็กจากการถูกใช้ความรุนแรงด้วยวิธีการดังนี้

ความตระหนักรู้ : บุคลากรในสถานรองรับเด็ก มีความตระหนักรู้ถึงปัญหาการใช้ความรุนแรงและอันตรายทั้งหมดที่มีต่อเด็ก

การป้องกัน : บุคลากรในสถานรองรับเด็ก มีการฝึกฝนที่ดีในแนวทางป้องกันและลดอันตรายที่จะเกิดกับเด็กให้เหลือน้อยที่สุด

การรายงาน : บุคลากรในสถานรองรับเด็ก มีความเข้าใจเป็นอันดีในการปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการรายงานเมื่อมีการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบต่อเด็กเกิดขึ้น

การลงมือปฏิบัติ : บุคลากรในสถานรองรับเด็ก จะลงมือดำเนินการเพื่อช่วยเหลือและปกป้องเด็กเมื่อมีการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบต่อเด็กเกิดขึ้น

1.8 องค์ประกอบของกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก

- การรับบุคลากรเข้าปฏิบัติหน้าที่
- การให้ความรู้และการฝึกอบรม
- โครงสร้างระบบการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก
- ข้อปฏิบัติต่อเด็กในสถานรองรับเด็ก
- การสื่อสารกับหน่วยงานและบุคคลภายนอก
- การรายงานและการดำเนินการ
- ผลสืบเนื่องจากการกระทำผิดและการดำเนินการ

2. การรับบุคลากรเข้าปฏิบัติหน้าที่

2.1 ปัจจัยในการรับบุคลากรเข้าปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคุ้มครองเด็ก

บุคลากรในสถานรองรับเด็ก ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์ทางตรงหรือทางอ้อมกับเด็ก ทุกคนจะต้องผ่านกระบวนการรับสมัครเพื่อให้ตรงตามมาตรฐานกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก อีกทั้งยังเป็นการรับรองว่าสถานรองรับเด็กได้คัดเลือกผู้ที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อทำงานกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร นักศึกษาฝึกงาน จิตอาสาหรืออาสาสมัคร นอกจากนั้นยังเป็นการป้องกันมิให้ผู้สมัครที่ไม่เหมาะสมหรือผู้ที่มีเจตนาไม่ดีต่อเด็กเข้าสมัครและได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานร่วมกับหน่วยงาน

2.2 ข้อเสนอแนะในการรับสมัคร

2.2.1 การประกาศรับสมัครตำแหน่งที่ว่างและแบบฟอร์มการรับสมัคร

เพื่อป้องกันมิให้ผู้ที่เคยใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบต่อเด็กสมัครเข้ามาทำงานในสถานรองรับเด็ก และสื่อถึงความโปร่งใสของหน่วยงานในการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก การประกาศรับสมัครงาน แบบฟอร์มการรับสมัครงานและการคัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กนั้น ถือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานในการคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมและยับยั้งผู้ที่มีเจตนาไม่ดีต่อเด็กเข้ามาทำงานในหน่วยงานอีกด้วย

คำแนะนำสำหรับลงประกาศรับสมัครงาน

- กระบวนการคัดเลือกและรับสมัครบุคลากร สะท้อนให้เห็นถึงพันธกิจในการปกป้องและคุ้มครองเด็กผ่านบริการต่าง ๆ ในสถานรองรับเด็ก
- สถานรองรับเด็ก มีกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก
- ผู้สมัครทุกคนจะต้องปฏิบัติตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก
- ผู้สมัครทุกคนจะต้องมีคุณสมบัติและความเหมาะสม โดยจะต้องถูกตรวจสอบว่าไม่เป็นผู้ถูกลงโทษทางวินัย ถูกเลิกจ้างงานหรือมีประวัติการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบต่อเด็กจากหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน
- ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้ปฏิบัติงานจะต้องผ่านการประเมินสุขภาพจิต

ข้อมูลที่ต้องมีในแบบฟอร์มรับสมัครงาน

ผู้สมัครจะต้องปฏิบัติตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กของสถานรองรับเด็ก โดย

1. การให้ชื่อและข้อมูลติดต่อได้ของบุคคลอ้างอิงอย่างน้อย 2 คน (ซึ่งไม่ใช่เครือญาติ)
2. หนังสือรับรองการทำงาน (ถ้ามี)

3. การยอมรับและมุ่งมั่นในกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก และการลงนามในข้อปฏิบัติต่อเด็กในสถานรองรับเด็ก
4. การลงนามในหนังสือรับรองตนเองของสถานรองรับเด็ก (ดูภาคผนวกที่ 1 : หนังสือรับรองตนเอง หน้า 32)

2.2.2 การสัมภาษณ์ผู้สมัคร

เพื่อเป็นการรับรองว่า ในทุกตำแหน่งที่รับสมัคร จะมีการตรวจสอบคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้สมัครในประเด็นที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กจริง ๆ และเพื่อให้ผู้สมัครทุกคนได้รับการพิจารณาอย่างเท่าเทียมกัน สถานรองรับเด็ก จึงกำหนดให้มีกระบวนการสัมภาษณ์ที่ได้มาตรฐาน โดยมีคณะกรรมการสัมภาษณ์อย่างน้อย 3 ท่าน และหนึ่งในนั้นต้องเป็นบุคลากรที่มีประสบการณ์ด้านการคุ้มครองเด็ก ผ่านการอบรมกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก และคุ้นเคยกับปัญหาการคุ้มครองเด็กจนสามารถถามคำถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ รวมถึงสามารถสังเกตเห็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม การสัมภาษณ์นี้เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยปกป้องเด็กได้

ในการสัมภาษณ์

ประเด็นที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์ คณะกรรมการสัมภาษณ์ควรเน้นย้ำว่าทางหน่วยงานได้วางกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กไว้อย่างรัดกุม สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการป้องกันการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก คือ การตั้งคำถามที่ตรงไปตรงมาจะช่วยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดการพิจารณาตัวเองว่าเหมาะสมกับตำแหน่งหรือไม่ ดังนั้นเพื่อให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม จึงต้องถามทุกคนด้วยคำถามเดียวกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีประเด็นในการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

- ผู้สมัครเคยมีปัญหาในเรื่องการคุ้มครองเด็กในการทำงานกับหน่วยงานเดิมหรือไม่
- สาเหตุที่ถูกให้ออกจากหน่วยงานหรือต้องเปลี่ยนงานบ่อย
- ประวัติช่วงว่างงาน (กรณีที่ผู้สมัครเคยทำงานเกี่ยวกับเด็ก) โดยตรวจสอบว่าช่วงว่างงานนั้นเป็นเพราะอยู่ระหว่างการถูกจับกุมขัง หรือมีกิจกรรมพึงน่าสงสัยอื่น ๆ หรือไม่ เป็นต้น
- ในการสัมภาษณ์ มีคำถามเกี่ยวกับประเด็นการใช้ความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ ทางอารมณ์ เกี่ยวกับเด็กอย่างเปิดเผย
- มีงานในหน้าที่หรือผลงานที่ดู “คลุมเครือ” ในประวัติการทำงาน ในส่วนที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กหรือไม่
- คุณเคยทำงานในที่ที่มีเพื่อนร่วมงานใช้ความรุนแรงต่อเด็กหรือไม่ เรื่องราวเป็นอย่างไรและมีการจัดการกับปัญหานี้อย่างไร คุณมีความคิดเห็นเช่นใดต่อการจัดการกับปัญหานี้ คุณมีวิธีการจัดการอื่นที่แตกต่างออกไปหรือไม่ และด้วยวิธีใด
- คุณทราบหรือไม่ว่า เรามีกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก และคุณมีความคิดเห็นอย่างไร
- เมื่อใดบ้างที่คุณคิดว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมที่จะอยู่ตามลำพังกับเด็ก
- คุณคิดว่ารูปภาพเด็กแบบใดที่ไม่ควรเผยแพร่ต่อสาธารณะชน

- หากเราพบข้อมูลของคุณที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ๆ ระหว่างการตรวจสอบจากบุคคลที่อ้างอิง คุณอยากจะอธิบายอะไรหรือไม่
- คุณได้เดินทางไปตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีการค้าประเวณีเด็กหรือไม่ ที่ใดบ้าง
- ถามทุกคนด้วยคำถามเดียวกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

ข้อสังเกตสำหรับคณะกรรมการสัมภาษณ์

- ผู้รับการสัมภาษณ์นำเสนอราบรื่นจนเกินไป หรือมีความกระตือรือร้นมากเกินไปที่จะเอาใจใส่ผู้สัมภาษณ์
- การให้คำตอบแสดงอาการกลบเกลื่อนและมีท่าทางพิรุณ เมื่อถามคำถามเกี่ยวกับเด็ก
- ทักษะการสื่อสาร การฟังและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นไม่ค่อยดี
- มีคำถามและพูดถึงเด็กอย่างไม่เหมาะสม
- แสดงท่าทีสนใจที่จะใช้เวลาไปกับเด็กตามลำพังและเลือกทำงานกับเด็กโดยเจาะจงอายุหรือเพศ

หมายเหตุ

ในการสัมภาษณ์ควรจะจบลงอย่างสร้างสรรค์ แม้จะมีการถามคำถามที่ทำหายต่าง ๆ ก็ตาม เพื่อเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน สถานรองรับเด็กจึงไม่อาจเลือกปฏิบัติต่อผู้ใดได้ บนพื้นฐานของอายุ เพศ สถานะ เชื้อชาติ ศาสนา หรือความทุพพลภาพ ฯลฯ

2.2.3 ข้อเสนอแนะก่อนการจ้างงานสำหรับบุคลากรใหม่

ก่อนที่จะเลือกรับผู้สมัครในขั้นตอนสุดท้าย จะต้องดำเนินการตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบลักษณะนิสัยจากบุคคลอ้างอิง

เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กที่ได้รับมอบหมายและหรือเจ้าหน้าที่ทรัพยากรบุคคลจะต้องตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมของบุคลากรใหม่จากบุคคลอ้างอิง 2 คน (ซึ่งไม่ใช่เครือญาติ) ก่อนรับเข้ามาทำงาน

2. ตรวจสอบประวัติอาชญากรรม

ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกและได้รับการจ้างงานแล้ว จะต้องยื่นหนังสือรับรองที่ได้ผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตามระเบียบราชการ) สถานรองรับเด็กมีสิทธิที่จะยกเลิกสัญญาจ้างหากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจเปิดเผยให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก

(ในกรณีนักศึกษาต้องมีใบรับรองจากมหาวิทยาลัย, อาสาสมัครที่เข้ามาทำงานกับหน่วยงานนานกว่า 1 เดือน ต้องมีบุคลกรรับรอง/ต้องมีใบรับรองจากต้นสังกัด)

3. ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้ปฏิบัติงานจะต้องผ่านการประเมินสุขภาพจิต

ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกแล้วจะต้องได้รับการประเมินสุขภาพจิตจากหน่วยงานด้านสุขภาพจิตหรือผ่านการประเมินสุขภาพจิต โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และตรวจสุขภาพเบื้องต้น ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง (ตามระเบียบราชการการรับบุคคลเข้าทำงานในหน่วยงาน) โดยมีใบรับรองจากแพทย์ประกอบด้วย

4. การยืนยันในกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก และการลงนามในข้อปฏิบัติต่อเด็กในสถานรองรับเด็ก (อยู่ในเงื่อนไขของสัญญาจ้าง)

บุคลากรในสถานรองรับเด็กต้องปฏิบัติตามกระบวนการรับสมัครบุคลากรตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก และผู้ที่ได้รับการจ้างงานแล้วจะต้องลงนามในข้อปฏิบัติต่อเด็กในสถานรองรับเด็ก

2.2.4 การรักษาความลับ

ทุกสถานรองรับเด็กควรจะมีการจัดเก็บแฟ้มประวัติของบุคลากรรายบุคคล และมีตู้เก็บเอกสารที่ใส่กุญแจอย่างมิดชิดสำหรับเก็บข้อมูลลับของบุคลากร อาทิเช่น เอกสารจากบุคคลอ้างอิง หนังสือรับรองจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หนังสือรับรองตนเอง เป็นต้น ซึ่งจะมีเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องเท่านั้นที่เข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้ โดยข้อมูลเหล่านี้จะถูกเก็บเป็นความลับ

เอกสารสำคัญต่าง ๆ เมื่อบุคลากรลาออกจากการทำงาน ให้เก็บเอกสารตามระเบียบราชการเป็นระยะเวลา 10 ปี ในส่วนผู้สมัครที่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เก็บเอกสารอย่างน้อย 2 ปี

2.2.5 ข้อเสนอแนะในการพิจารณาพนักงานจิตอาสาและอาสาสมัครเข้าปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมในสถานรองรับเด็ก

เพื่อให้เป็นไปตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก ควรใช้เกณฑ์การพิจารณาต่อไปนี้ (ดังตาราง)

○ นักศึกษาฝึกงาน

ระยะเวลา	เอกสารประกอบการพิจารณา	ขั้นตอนการขออนุญาต
ตั้งแต่ 1 วัน แต่ไม่เกิน 7 วัน	<ol style="list-style-type: none"> หนังสือรับรองจากสถาบันการศึกษา และหนังสือแจ้งวัตถุประสงค์เข้าทำกิจกรรมจากสถาบันการศึกษา ซึ่งออกโดยอาจารย์ที่ปรึกษาประจำภาควิชาหรือผู้บริหารคณะ รายละเอียดกิจกรรมโดยสังเขป สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือเอกสารที่ทางราชการออกให้ของทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรม ลงนามในข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก 	ส่งเอกสารถึงผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการสถานรองรับเด็กเพื่อพิจารณาอนุมัติ แต่หากกรณีพิจารณาแล้วเห็นว่าจะมีผลกระทบและความปลอดภัยของเด็กให้เสนอต้นสังกัดเพื่อพิจารณาต่อไป
มากกว่า 1 สัปดาห์	เอกสารตามข้อ 1. ถึง ข้อ 4.	ส่งเอกสารประกอบการพิจารณาถึงต้นสังกัด

○ จิตอาสา (หมายถึง บุคคลผู้มีความประสงค์ในการช่วยเหลือกิจกรรมในหน่วยงานและมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กโดยตรง)

ระยะเวลา	เอกสารประกอบการพิจารณา	ขั้นตอนการขออนุญาต
ตั้งแต่ 1 วัน แต่ไม่เกิน 7 วัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. หนังสือรับรองการทำงาน (ในกรณีผู้ทำงาน) 2. หนังสือแจ้งความจำนงค์และวัตถุประสงค์เข้าทำกิจกรรม 3. รายละเอียดกิจกรรมโดยสังเขป 4. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือเอกสารที่ทางราชการออกให้ 5. ลงนามในหนังสือรับรองตนเองและขอปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก 	ส่งเอกสารถึงผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการสถานรองรับเด็กเพื่อพิจารณาอนุมัติ แต่หากกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่าจะมีผลกระทบและความปลอดภัยต่อเด็กให้เสนอต้นสังกัดเพื่อพิจารณาต่อไป
มากกว่า 1 สัปดาห์	เอกสารตามข้อ 1. ถึง ข้อ 5.	ส่งเอกสารประกอบการพิจารณาถึงต้นสังกัด

○ อาสาสมัคร (หมายถึง บุคคลผู้มีความประสงค์ในการช่วยเหลือกิจกรรมในหน่วยงาน และมีการระบุความสามารถและทักษะเฉพาะทางโดยมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กโดยตรง)

ระยะเวลา	เอกสารประกอบการพิจารณา	ขั้นตอนการขออนุญาต
ตั้งแต่ 1 วัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. หนังสือแจ้งความจำนงค์และวัตถุประสงค์เพื่อเข้าทำกิจกรรม 2. รายละเอียดกิจกรรม แผนกิจกรรม การดำเนินการ และผลที่คาดว่าจะได้รับ 3. ประวัติการทำงาน 4. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือเอกสารที่ทางราชการออกให้ 5. สำเนาทะเบียนบ้าน 6. ลงนามในหนังสือรับรองตนเองและขอปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก 	ส่งเอกสารประกอบการพิจารณาถึงต้นสังกัด (ยกเว้นกรณีมีความร่วมมือและมีบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงานของกรมกิจการเด็กและเยาวชนไว้เรียบร้อยแล้ว)

3. การให้ความรู้และการฝึกอบรม

3.1 ความสำคัญของการให้ความรู้และการฝึกอบรม

การที่จะเป็นหน่วยงาน “คุ้มครองเด็ก” ได้นั้น บุคลากรทุกคนของหน่วยงานจำเป็นต้องมีความเข้าใจว่า กรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กมีความสำคัญอย่างไร ต้องรู้วิธีดำเนินการตาม กรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กและทำงานให้ได้มาตรฐานเดียวกัน บุคลากรควรมีความมั่นใจและ สะดวกใจในการอภิปรายปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก

3.2 แนวทางปฏิบัติในการให้ความรู้และการฝึกอบรม

3.2.1 สำหรับบุคลากร

รูปแบบต่าง ๆ ในการฝึกอบรม/ปฐมนิเทศ มีดังนี้

- สำหรับบุคลากรใหม่ทุกคน ก่อนเข้าปฏิบัติงานต้องได้รับการอบรมพื้นฐานเกี่ยวกับกรอบการปฏิบัติงาน การคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก
- สำหรับบุคลากรทุกคน (บุคลากรเดิมและบุคลากรใหม่) ต้องได้รับการอบรมทบทวนกรอบการปฏิบัติงาน การคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- ในการอบรมความรู้ด้านคุ้มครองเด็ก ต้องมีการให้ความรู้เรื่องข้อปฏิบัติต่อเด็กในสถานรองรับเด็กรวมอยู่ด้วย
- การรายงานและการดำเนินการในข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงต่อเด็กรวมอยู่ในการอบรม บุคลากร
- มีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสัมภาษณ์บุคลากรใหม่ด้วย
- เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก (ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งในการคุ้มครองเด็กโดยเฉพาะ) ของสถานรองรับเด็ก ได้รับความรู้ และสนับสนุนการจัดการปัญหาทั้งหมดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง การรายงานการใช้ความรุนแรง เป็นต้น
- เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำอุปกรณ์ และประสานงานการอบรมกรอบ การปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก สำหรับบุคลากรและเด็ก
- ในการอบรมกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก ต้องมีการติดตามและประเมินผล จะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงการอบรมให้ทันสมัย และเพิ่มเติมประเด็นที่จำเป็นอย่างสม่ำเสมอ หากเป็นไปได้ ควรให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้สะท้อนความคิดเห็นต่อที่ประชุมเพื่อการเสนอแนะปรับปรุงในอนาคต

3.2.2 สำหรับเด็ก

รูปแบบต่าง ๆ ในการฝึกอบรม/ปฐมนิเทศ มีดังนี้

- เด็กทุกคนในสถานรองรับ ได้รับการปฐมนิเทศให้รู้จักและเข้าใจกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กของสถานรองรับเด็ก
- เด็กทุกคนในสถานรองรับเด็ก ได้มีส่วนร่วมในการจัดการประชุมอบรม/ปฐมนิเทศ เพื่อให้การประชุมดังกล่าวมีความเหมาะสมและก่อประโยชน์แก่เด็ก ๆ อย่างแท้จริงต่อไป
- เด็กทุกคนในสถานรองรับเด็ก รู้จักการดูแลและปกป้องตนเอง
- เด็กทุกคนในสถานรองรับเด็ก ได้รับการชี้แจงข้อควรปฏิบัติต่อเพื่อนๆ และการปฏิบัติและการบริการของบุคลากร
- เด็กทุกคนในสถานรองรับเด็ก ได้รับการอบรมความรู้ความแตกต่างระหว่างการสัมผัสที่ปลอดภัยและไม่ปลอดภัย
- เด็กทุกคนในสถานรองรับเด็ก ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการแจ้งหรือบอกต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กหรือบุคลากรในสถานรองรับ และช่วยเหลือเด็กด้วยกันเอง เมื่อมีปัญหาหรือเมื่อรู้สึกไม่ปลอดภัยหรือเมื่อทราบดีและเห็นการใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นกับเด็กในสถานรองรับ

4. โครงสร้างระบบการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก

4.1 สิ่งจำเป็นในโครงสร้างระบบการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก

การจะสร้างหน่วยงานให้เป็นองค์กรพิทักษ์เด็กได้นั้น ขึ้นอยู่กับการมีโครงสร้างระบบการคุ้มครองเด็กที่ชัดเจน และต้องปลูกฝังให้บุคลากรทุกคนมีความตระหนักรู้ในหน้าที่ของการคุ้มครองเด็ก เพื่อให้บุคลากรและเด็กทุกคนจะได้มีความรู้สึกมั่นใจและสะดวกใจในการแสดงออกถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถดำเนินการอย่างถูกต้องเพื่อคุ้มครองเด็ก

และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก จะต้องมีการมีโครงสร้างระบบการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก ดังนี้

- ผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของสถานรองรับเด็ก
- เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายทรัพยากรบุคคล
- เจ้าหน้าที่ที่สนับสนุนดูแลด้านการจัดสวัสดิการสังคมของหน่วยงาน เช่น เจ้าหน้าที่จากต้นสังกัดส่วนกลาง เจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น

บุคลากรที่ทำงานด้านการคุ้มครองเด็กอาจจะรู้สึกโดดเดี่ยว และอาจไม่เข้าใจอย่างชัดเจนในขอบเขตความรับผิดชอบ หากไม่ได้รับการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพจากฝ่ายสวัสดิการสังคมและผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของสถานรองรับเด็ก ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กไม่เป็นไปตามที่กำหนด

4.2 แนวปฏิบัติสำหรับโครงสร้างระบบการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก

1. การสนับสนุนการรายงาน

เพื่อให้บุคลากรในสถานรองรับเด็กมีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็ก จำต้องมีการสื่อสารที่ตรงไปตรงมา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรายงานข้อสงสัยที่มีการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก รับฟังความคิดเห็นที่ส่งถึงฝ่ายสวัสดิการสังคมและผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการ ควรแสดงให้เห็นถึงแนวทางและหลักการที่ชัดเจน โดยยึดหลักการทำงานแบบมืออาชีพและแสดงให้เห็นถึงจิตสำนึกต่อการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก

วิสัยทัศน์ของผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการในสถานรองรับเด็ก

- ต้องแสดงภาวะผู้นำและเป็นต้นแบบในการสอดส่องดูแล ตรวจสอบ และให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรในสถานรองรับเด็ก เพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนจะเข้าใจและดำเนินการตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก และจะจัดการกับทุกปัญหาและข้อสงสัยต่าง ๆ ทันที

- ให้การสนับสนุนกระบวนการคุ้มครองเด็ก โดยการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดคุย หรืออย่างเปิดเผย ในกรณีที่มีการใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นและสนับสนุนการดำเนินการกรณีที่มีข้อกล่าวหา เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ในการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก
- รับผิดชอบให้มีระบบการรายงานและดำเนินการที่ชัดเจนต่อเหตุการณ์ใช้ความรุนแรง ซึ่งบุคลากรใน สถานรองรับและเด็กทุกคนรู้และเข้าใจถึงระบบนี้
- มีความรู้ความเข้าใจในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก
- มีคุณธรรมจริยธรรมในการดูแลเด็ก
- รับผิดชอบในการคัดเลือกและแต่งตั้งบุคลากรที่มีคุณสมบัติเป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก

2. การประเมินบุคลากร

ในการประเมินบุคลากรอย่างเป็นทางการทั่ว ๆ ไป ควรจะมีประเด็นการคุ้มครองเด็กเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของ การประเมินบุคลากรอยู่ด้วย สิ่งนี้จะเป็นการช่วยประเมินความรู้ที่มีอยู่แล้วและสิ่งที่ต้องอบรมเพิ่มเติมบน พื้นฐานของแต่ละคน ทั้งยังให้โอกาสบุคลากรได้รับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นและได้เข้าสู่กระบวนการ ตรวจสอบของหน่วยงานโดยรวมตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก

3. การประเมินหน่วยงาน

ประเด็นการคุ้มครองเด็กเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของการประเมินสถานรองรับเด็กทั้งจากภายในและภายนอก ควรจะได้รับการบรรจุในแผนงานประจำปีในการประเมินหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก การประเมิน ภายในจะช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานของนโยบายตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ การประเมิน ภายนอกจะช่วยสนับสนุนและให้มุมมองใหม่เพื่อปรับปรุงกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก

4. มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก

เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กจะได้รับการแต่งตั้งจากผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของสถานรองรับเด็ก ซึ่งผู้บริหาร หน่วยงานจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนในการฝึกอบรมทักษะ ทศนคติ และกำกับดูแลแก่เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก รวมทั้งการจัดให้มีระบบการรายงานและการดำเนินการที่ชัดเจนต่อเหตุการณ์ใช้ความรุนแรง โดยผู้ปฏิบัติงาน และเด็กรู้และเข้าใจถึงระบบนี้ทุกขั้นตอน การคัดเลือกเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กนั้น ผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการ สถานรองรับเด็กจะมอบหมายความรับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กอย่างเป็นทางการแก่บุคคลใดบุคคล หนึ่งภายในหน่วยงาน โดยระบุให้เป็นส่วนหนึ่งในลักษณะงาน เพื่อเน้นย้ำว่าการคุ้มครองเด็กถือเป็นเรื่อง สำคัญลำดับต้นภายในหน่วยงานสามารถตรวจสอบได้และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งนี้จะต้องกำหนดไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายรับทราบและมีความ เข้าใจในบทบาทของเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก

บทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก

- รับแจ้งเหตุ และดำเนินการตามกระบวนการรายงานและดำเนินการคุ้มครองเด็กในกรณีที่มีการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบต่อเด็กเกิดขึ้นในหน่วยงาน
- ประสานงาน ดูแลและดำเนินการให้แน่ใจว่า เด็กอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย
- เป็นผู้ให้ความรู้ ประสานงาน จัดทำอุปกรณ์ และฝึกอบรมกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กให้แก่บุคลากรและเด็ก
- ติดตามและประเมินผลกระบวนการรายงานและดำเนินการคุ้มครองเด็ก การปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก
- ทบทวนและปรับปรุงกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก

คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก

- มีประสบการณ์ด้านการคุ้มครองเด็ก
- มีทัศนคติที่ดีและเป็นไปตามแนวทางของกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก
- มีประสบการณ์ทำงานโดยตรงกับเด็กในสถานรองรับ
- มีความสนใจหรือมีประสบการณ์ในการให้การฝึกอบรมแก่บุคลากร

5. ข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก

5.1 สิ่งจำเป็นในข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก

ข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็กจะให้ความชัดเจนว่า พฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมต่อเด็กเป็นอย่างไร และเพื่อให้แน่ใจว่าบุคลากรทุกคนมีความเข้าใจและมีพฤติกรรมที่เสริมสร้างสภาพแวดล้อมการคุ้มครองเด็กที่เคารพในสิทธิของเด็ก ทั้งยังเป็นการหลีกเลี่ยงการเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งนำไปสู่การกล่าวหาว่ามีการใช้ความรุนแรงต่อเด็กที่เป็นเท็จได้

ข้อปฏิบัติต่อเด็กนี้ จะทำให้เด็กรู้ว่าคาดหวังพฤติกรรมแบบใดของบุคลากรได้บ้าง ได้รู้จักความแตกต่างระหว่าง “การสัมผัสที่ปลอดภัย” กับ “การสัมผัสที่ไม่ปลอดภัย” และรู้ว่าเมื่อใดที่ควรพูดออกมาหากรู้สึกไม่ดี

ข้อความในข้อปฏิบัติต่อเด็ก ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย และบุคลากรทุกคนเต็มใจ พร้อมใจที่จะปฏิบัติตาม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรก และข้อปฏิบัติต่อเด็กควรมีการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อปฏิบัติต่อเด็กของบุคลากรสามารถใช้ในทุกสถานการณ์ที่หน่วยงานรับผิดชอบในการนำเด็กติดต่อกับบุคคลอื่น

ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่า ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กจะยังคงได้รับการพิทักษ์ปกป้อง แม้จะอยู่นอกเหนือขอบเขตของหน่วยงานโดยตรง ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการและการประชุมวิชาการที่มีบุคคลอื่นเข้าร่วมด้วย เมื่อเด็กต้องเดินทางไปงานต่าง ๆ และเมื่อต้อนรับแขกผู้มาเยี่ยมจากภายนอก เป็นต้น

5.2 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก

(ดูภาคผนวกที่ 2 : แบบฟอร์มข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก หน้า 34)

6. การสื่อสารกับบุคคลและหน่วยงานภายนอก

6.1 องค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารกับบุคคลและหน่วยงานภายนอก

- ในการปฏิบัติงานในสถานรองรับเด็ก ต้องใช้คำบรรยายและรูปภาพจากการจัดบริการกับกลุ่มผู้รับบริการภายในหน่วยงานเพื่อนำเสนอในแนวทางการปฏิบัติงานและใช้สื่อประชาสัมพันธ์
- ต้องมีความรับผิดชอบการนำเสนอเกี่ยวกับเด็ก จึงต้องมีแนวปฏิบัติในการสื่อสารกับภายนอกเพื่อควบคุมข้อมูลที่ปกปิดเกี่ยวกับเด็ก และเพื่อป้องกันมิให้มีการนำเสนอภาพพจน์ที่เสื่อมเสียต่อเด็ก เช่น การเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ กับบุคคลภายนอก
- กำหนดให้ชัดเจนเรื่องความเหมาะสมในการใช้ข้อมูลทั้งด้านภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษาภาพที่เกี่ยวกับเด็ก และยังเน้นย้ำให้บุคลากรทุกคนเข้าใจในความสำคัญของการปกป้องและเคารพในเกียรติภูมิและความเป็นส่วนตัวของเด็ก ซึ่งจะเป็นการปกป้องเด็กจากผู้ที่มีเจตนาไม่ดีต่อเด็ก

แนวปฏิบัติในการสื่อสารกับภายนอกยังช่วยให้เด็กรู้ถึงสิทธิของตนในการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และเป็นการอธิบายให้เด็กเข้าใจถึง “การยินยอมให้เปิดเผยข้อมูล” และรู้ว่าเมื่อใดควรพูดออกมาหากรู้สึกไม่สบายใจ

นอกเหนือจากแนวปฏิบัติสำหรับบุคลากร ควรจะมีแนวปฏิบัติอื่น ๆ สำหรับหน่วยงาน บุคคล หรือตัวแทนสื่อต่าง ๆ ที่ขอใช้ข้อมูล (อาทิเช่น ภาพถ่าย กรณีศึกษา) ของสถานรองรับเด็กหรือต้องการทำรายงานสัมภาษณ์ ถ่ายภาพ ถ่ายทำภาพยนตร์ ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะต้องลงนามในแบบฟอร์ม “แนวปฏิบัติในการทำงานกับสื่อ” เพื่อให้ทุกคนดำเนินการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทางสถานรองรับเด็กควรมีการชี้แจงวิธีการลงนามในแบบฟอร์มดังกล่าว รวมทั้งมีการดำเนินการเมื่อมีผู้ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงด้วย

6.2 แนวปฏิบัติในการเสนอข้อมูลของเด็กแก่สื่อและบุคคลภายนอก

- เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการนำเสนออย่างถูกต้องผ่านทางภาพและบทความ การนำเสนอเด็กแต่ละคนของหน่วยงานจะต้องไม่มีการชี้นำหรือสร้างความตื่นตระหนกในทางใดทางหนึ่ง หากต้องให้ภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมที่สมดุลงของเด็ก เด็กจะต้องได้รับการนำเสนอ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และเกียรติภูมิ
- บุคลากรในสถานรองรับเด็กต้องไม่ปฏิบัติดังต่อไปนี้
 - การเลือกปฏิบัติในทุก ๆ กรณี
 - ใช้ภาษาและรูปภาพที่ทำให้เด็กเสื่อมเสีย อับอาย และเป็นเหยื่อที่ถูกกระทำ
 - คำบรรยายภาพเหตุการณ์ (เช่น ควรมีคำบรรยายประกอบภาพเสมอเท่าที่ทำได้ และภาพกับคำบรรยายควรสอดคล้องกัน)

- แสดงภาพท่าทางใด ๆ ของเด็ก ที่สื่อไปในทางยั่วยั่วทางเพศได้
- ก่อนการถ่ายภาพใด ๆ ควรมีการชี้แจงและขออนุญาตจากตัวเด็กเองเสมอ โดยยึดประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นหลัก
- ควรมีการกำหนดระเบียบการใช้รูปภาพของเด็กในฐานะข้อมูลภาพของสถานรองรับเด็ก เพื่อปกป้องอัตลักษณ์และสิทธิของเด็กตลอดเวลา
- บุคลากรในสถานรองรับเด็ก จะขอความยินยอมจากเด็กก่อนที่จะใช้ภาพใด ๆ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ปลุกจิตสำนึกหรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ โดยต้องระบุวัตถุประสงค์เหล่านี้ให้ชัดเจน โดยยึดประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นหลัก
- จะไม่มีการนำข้อมูลส่วนตัวและลักษณะทางกายภาพที่บ่งบอกถึงแหล่งที่อยู่ในประเทศของเด็ก อันจะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อเด็ก ลงในเว็บไซต์ขององค์กรหรือในสื่อที่เผยแพร่สู่ภายนอกไม่ว่าในรูปแบบใด ๆ หากมีความจำเป็นต้องใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อเน้นในงานของสถานรองรับเด็ก จะต้องมีการเปลี่ยนชื่อของเด็กเสีย
- หากเป็นไปได้ บุคคล (รวมทั้งเด็ก) ควรสามารถอธิบายเรื่องราวของตนด้วยตนเองมากกว่าให้ผู้อื่นพูดในนามตน ควรให้ความสำคัญต่อความสามารถของบุคคล (รวมทั้งเด็ก) ในการรับผิดชอบและดำเนินการด้วยตัวเอง
- การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กจะจำกัดเฉพาะผู้ที่จำเป็นต้องรู้ตามระดับชั้นความลับเท่านั้น ข้อมูลทุกอย่างเกี่ยวกับชีวิตเด็ก ประวัติ ข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนรูปถ่ายของเด็ก ควรมีระบบจัดเก็บที่มิดชิด ทั้งนี้เพื่อเคารพความเป็นส่วนตัวและรักษาความลับของเด็ก ซึ่งเป็นการปกป้องเด็กจากผู้ที่อาจจะใช้ข้อมูลเหล่านี้ไปทำร้ายเด็กได้
- บุคคลภายนอกและตัวแทนสื่อที่ต้องการใช้ข้อมูลและภาพที่เกี่ยวข้องกับเด็กและงานของสถานรองรับเด็ก จะต้องลงนามใน “แบบฟอร์มแนวปฏิบัติในการทำงานกับสื่อ”

ข้อสังเกต : แนวปฏิบัติสำหรับการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานถือเป็นฉบับเดียวกัน ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กจะใช้ได้เฉพาะในงานและภายในหน่วยงานเท่านั้น สำหรับบุคคลอื่นที่ต้องการข้อมูลไปใช้เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ข้อมูลทั้งหมดต้องให้บุคลากรของสถานรองรับเด็กได้ตรวจสอบก่อนการเผยแพร่

(ดูภาคผนวกที่ 3 : แบบฟอร์มแนวปฏิบัติในการทำงานกับสื่อ หน้า 37)

7. การรายงานและการดำเนินการ

7.1 สิ่งจำเป็นสำหรับการรายงานและการดำเนินการ

ในขั้นตอนการปกป้องคุ้มครองเด็กควรต้องมีกระบวนการรายงานและกระบวนการดำเนินการต่อเด็ก ผู้ถูกใช้ความรุนแรง พยาน ผู้ถูกกล่าวหาว่าใช้ความรุนแรงต่อเด็ก และหรือผู้กระทำละเมิดต่อการรอบ การปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก บุคลากรในสถานรองรับเด็กและเด็กทุกคนจะต้องรับรู้และเข้าใจ ในกรณีที่เกิด เหตุการณ์ขึ้นจะต้องมีการดำเนินการที่เหมาะสมทันทีเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก โดยปฏิบัติต่อเด็กอย่างมี เกียรติ และปกป้องเด็กจากอันตรายทั้งปวง

บุคลากรในสถานรองรับเด็กและเด็กทุกคนควรจะต้องมีความชัดเจนว่าจะต้องทำอะไรในการรายงานและ ตอบโต้เหตุการณ์นั้น ๆ ควรมีกระบวนการที่ได้มาตรฐานและโปร่งใสเพื่อให้บุคลากรไม่ตื่นตระหนกและ กระทำการใด ๆ ที่ไม่เหมาะสมได้ ให้พวกเขาารู้สึกว่าได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากหัวหน้างาน และ ตระหนักดีในเรื่องแนวปฏิบัติด้านการปกป้องเป็นความลับ การมีกระบวนการและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เมื่อเกิด เหตุการณ์หรือปัญหาในการปกป้องเด็กขึ้นนั้น จะช่วยให้มีการดำเนินการช่วยเหลือเด็กอย่างทันที่

กระบวนการนี้ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- มีแนวทางเป็นขั้นตอนว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรหากมีปัญหาด้านความปลอดภัยและสวัสดิภาพเด็ก
- แนวทางการรายงานและการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรและเด็กได้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
- มีข้อมูลรายละเอียดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยบริการคุ้มครองเด็ก ตำรวจ หน่วยแพทย์ฉุกเฉิน เบอร์โทรสายด่วน โดยพร้อมบริการและง่ายต่อการเข้าถึงสำหรับบุคลากร
- ข้อมูลในกระบวนการดำเนินการคุ้มครองเด็กจะต้องถูกเก็บเป็นความลับและแจ้งต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่าบุคลากรในสถานรองรับเด็กจะเข้าใจในวิธีการที่จะต้องปฏิบัติ เมื่อสงสัยว่ามีการใช้ความรุนแรงต่อเด็กเกิดขึ้น จึงควรปฏิบัติดังนี้

- สร้างความเชื่อใจให้เกิดขึ้นกับเด็ก
- ดำเนินการให้แน่ใจว่าเด็กอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยอย่างรวดเร็วที่สุด
- ในการแจ้งเหตุและรับฟังเรื่องราวการถูกใช้ความรุนแรงต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ๆ ควรจะให้เกิดผลกระทบต่อเด็กน้อยที่สุด
- ควรรายงานเหตุการณ์ด้วยข้อเท็จจริงที่ถูกต้องที่สุดเท่าที่จะทำได้

7.2 แนวปฏิบัติในการรายงานและการดำเนินการ

สถานรองรับเด็กถือว่าการใช้ความรุนแรงต่อเด็กในทุกรูปแบบเป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้ บุคลากรใน สถานรองรับเด็กจะต้องเข้าถึงกระบวนการนี้ โดยมีแผนผังการรายงานและการดำเนินการคุ้มครองเด็กใน สถานรองรับเด็กเป็นตัวช่วยในการรายงานพฤติกรรมอันน่าสงสัย ควรปฏิบัติตามกระบวนการดังต่อไปนี้

(ภาคผนวกที่ 4 : แผนผัง การรายงานและการดำเนินการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กสำหรับบุคลากร หน้า 39)

หลักการทำงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก

หากบุคลากรในสถานรองรับเด็กทราบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก ถือเป็นความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องรายงานและดำเนินการ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

กรณีที่ได้กรายงานเหตุการณ์ จะต้องใส่ใจอย่างจริงจัง รับฟังอย่างตั้งใจ และปฏิบัติต่อเด็กด้วยความเคารพ เด็กจะต้องรู้สึกมั่นใจและสะดวกใจกับขั้นตอนปฏิบัติ และเข้าใจด้วยว่าจะต้องมีการจัดการกับปัญหาในขั้นต่อไปอีก หากมีเหตุการณ์ที่ทำให้เด็กเกิดอันตรายจะต้องมีการดำเนินการช่วยเหลือโดยไม่ชักช้า เนื่องจาก การละเว้นการกระทำใด ๆ อาจทำให้เด็กมีอันตรายยิ่งขึ้นไปอีก และไม่ว่าอย่างไรก็ตามเด็กจะต้องไม่ถูกส่งกลับคืนสู่สภาพแวดล้อมเดิมที่มีการใช้ความรุนแรงเกิดขึ้น

การรายงานเหตุการณ์

หากเกิดเหตุการณ์ใดหรือมีข้อสงสัยในการใช้ความรุนแรงต่อเด็กทุกรูปแบบ ทั้งในอดีตหรือปัจจุบันของบุคลากรในสถานรองรับเด็กหรือบุคคลอื่น จะต้องรายงานทันทีต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งเท่านั้น

หากปัญหาเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กเสียเอง จะต้องมีการรายงานต่อผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการสถานรองรับเด็ก

เมื่อมีการรับแจ้งกรณีที่เกิดการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบแล้ว จำเป็นต้องบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างละเอียดทันทีเท่าที่จะทำได้ ใน “แบบฟอร์มการแจ้งเหตุ การใช้ความรุนแรงในสถานรองรับเด็ก” ถึงเวลา สถานที่ พยาน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ฯลฯ ให้แก่เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก อย่างไรก็ตามในกรณีเร่งด่วน จำเป็นต้องคุ้มครองเด็กก่อนซึ่งสามารถดำเนินการได้ทันทีก่อนการรายงาน

แยกผู้ต้องสงสัยว่ากระทำผิดให้ออกห่างจากเด็ก

ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก อาจตัดสินใจสั่งให้บุคลากรในสถานรองรับเด็กที่ถูกกล่าวหา พักการปฏิบัติหน้าที่ในขณะที่มีการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งการตัดสินใจเช่นนี้จะกระทำโดยเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กและผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการสถานรองรับเด็กเท่านั้น บุคลากรที่ถูกกล่าวหาจะได้รับเงินเดือนหรือเงินค่าจ้างตามสิทธิและได้รับความเป็นธรรมโดยไม่ลงความเห็นว่าเป็นผู้ผิดหรือผู้บริสุทธิ์ จะไม่มีการกล่าวหาพาดพิงหรือบอกเล่ากับผู้อื่นเกี่ยวกับข้อกล่าวหาที่เกิดขึ้น จนกว่าจะมีการพิจารณาและตัดสินข้อกล่าวหาแล้ว ซึ่งเอกสารข้อสรุปทั้งหมดในการตรวจสอบข้อเท็จจริง เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กจะเป็นผู้บันทึก และหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้จัดเก็บเอกสารต้นฉบับไว้

การตรวจสอบข้อเท็จจริง

เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก ผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของสถานรองรับเด็ก และฝ่ายสวัสดิการสังคมร่วมกัน ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ในกรณีที่มีมูลที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นการกระทำผิดวินัย ต้นสังกัดจะต้องตั้ง คณะกรรมการสอบสวน

เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กมีส่วนร่วมในการตรวจสอบข้อเท็จจริง ในกรณีที่ผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของ สถานรองรับเด็กเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าใช้ความรุนแรงต่อเด็ก เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กจะต้องเสนอต่อหน่วยงาน ต้นสังกัดเป็นผู้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนและพิจารณาตัดสิน

ในการรายงานและดำเนินการควรรีดยึดหลักการดังต่อไปนี้

- การรายงานที่กระทำโดยไม่สุจริตจะต้องได้รับโทษทางวินัย
- กระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินจะต้องถูกบันทึกจัดเก็บเป็นระบบ เอกสารข้อเท็จจริง ข้อกล่าวหาที่เป็น ลายลักษณ์อักษร และ ข้อตอบโต้ทั้งหมด ต้องถูกจัดเก็บเป็นอย่างดี
- ภายหลังการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า ผู้ถูกกล่าวหาที่นั้นบริสุทธิ์ ทำให้ข้อกล่าวหาที่นั้นสิ้นสุด เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กต้องมีการแจ้งเหตุผลแก่ผู้รายงานเหตุการณ์ให้ทราบด้วย
- ในกรณีเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก ผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการสถานรองรับเด็ก ได้จัดการกับกรณีปัญหานั้น ๆ อย่างไม่เหมาะสม บุคลากรและผู้อื่นที่สงสัยในการตัดสิน มีสิทธิ์ที่จะสอบถามปัญหากับคณะกรรมการ ตรวจสอบข้อเท็จจริงของสถานรองรับเด็ก

การสนับสนุน

การให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบในระหว่างและหลังการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อประกันว่าบุคลากร ในสถานรองรับเด็กและเด็กทุกคนในหน่วยงานมีความเข้าใจต่อการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร ให้เข้าใจว่าบุคคลที่ ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดจะยังถือเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ว่าผิดจริง

การปกปิดข้อมูล

การใช้ความรุนแรงต่อเด็กทุกคดี ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นกล่าวหาหรือขั้นตอนตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว จะถูกดำเนินการ อย่างไม่เปิดเผย เอกสารลายลักษณ์อักษรทุกชิ้นจะถูกจัดเก็บในตู้เก็บเอกสารและใส่กุญแจอย่างมิดชิด

7.3 แบบฟอร์มการแจ้งเหตุ การใช้ความรุนแรงในสถานรองรับเด็ก

(ภาคผนวกที่ 5 แบบฟอร์ม : การแจ้งเหตุ การใช้ความรุนแรงในสถานรองรับเด็ก หน้า 40)

8. ผลสืบเนื่องจากการกระทำผิดและการดำเนินการ

8.1 สิ่งจำเป็นสำหรับผลสืบเนื่องจากการกระทำผิดและการดำเนินการ

ควรมีขั้นตอนหลังการตรวจสอบข้อเท็จจริง เมื่อมีข้อกล่าวหาว่ามีผู้ละเมิดกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก และข้อปฏิบัติต่เด็กของสถานรองรับเด็ก เพื่อบอกว่าหน่วยงานใส่ใจในการคุ้มครองเด็กอย่างจริงจัง และเพื่อประกันว่าผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการละเมิดจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน โดยต้องได้รับการอบรมเพิ่มเติมในกรณีการละเมิดไม่ร้ายแรง หรือถูกลงโทษตามความร้ายแรงในกรณีละเมิดร้ายแรง

8.2 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับผลสืบเนื่องจากการกระทำผิดและการดำเนินการ

หากมีข้อกล่าวหาว่ามีการละเมิดกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก หรือข้อปฏิบัติต่เด็กในสถานรองรับเด็ก โดยข้อมูลสามารถระบุชื่อจากแหล่งที่ยืนยันตรวจสอบได้ในข้อกล่าวหาต่อบุคลากรในสถานรองรับเด็ก บุคลากรเหล่านั้นอาจต้องถูกพักการปฏิบัติงานกับสถานรองรับเด็ก เพื่อรอผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเสร็จสิ้นเสียก่อน โดยบุคลากรนั้น ๆ จะยังคงได้รับเงินเดือนหรือเงินค่าจ้างตามสิทธิ์ในระหว่างนี้

เมื่อการตรวจสอบข้อเท็จจริงเสร็จสิ้น หากเป็นที่ประจักษ์ว่าบุคลากรในสถานรองรับเด็กกระทำผิด หน่วยงานจะดำเนินการทางวินัยโดยทันทีและดำเนินการอื่นใดที่เห็นว่าเหมาะสมกับสถานการณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- บุคลากรในสถานรองรับเด็ก (ยกเว้นอาสาสมัครและนักศึกษาฝึกงาน) ให้ดำเนินการทางวินัย
- อาสาสมัคร นักศึกษาฝึกงาน ให้ยุติการปฏิบัติงานและรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัด

สถานรองรับเด็กอาจพิจารณาให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อประกันว่าการคุ้มครองเด็กและการฟ้องร้องคดีอาญาจะดำเนินการตามความเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการทำความผิดและความร้ายแรงของคดีนั้น ๆ

9. การดำเนินการปฏิบัติตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก และขั้นตอนการปฏิบัติในการคุ้มครองเด็ก

บุคลากรในสถานรองรับเด็ก จะต้องมีความรับผิดชอบที่จะต้องให้มีการปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้ระบุไว้ในกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก

- บุคลากรในสถานรองรับเด็ก มีความรับผิดชอบในการแจ้งเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงต่อเด็กภายในสถานรองรับเด็ก ต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก
- บุคลากรในสถานรองรับเด็ก สามารถใช้หรือเข้าถึงกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กได้ทุกเมื่อที่ต้องการ
- ใจความสำคัญของกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก เป็นภาษาที่อ่านเข้าใจง่ายสำหรับเด็กในสถานรองรับหรือใช้รูปภาพประกอบสำหรับเด็กที่ไม่สามารถอ่านออก เขียนได้
- การปฏิบัติตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็ก ในกระบวนการคัดเลือกบุคลากร (อาทิ การตรวจสอบประวัติอาชญากรรม)
- บุคลากรในสถานรองรับเด็กทุกคนลงนามและปฏิบัติตามข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับอย่างเคร่งครัด
- จัดให้มีการแสดงแผนผังการรายงานและการดำเนินการคุ้มครองเด็ก หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อฉุกเฉิน ให้เด็กและบุคลากรเห็นได้อย่างชัดเจน
- มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีที่มีการใช้ความรุนแรงต่อเด็กเกิดขึ้น
- บุคลากรในสถานรองรับเด็กได้รับความรู้และสร้างเสริมศักยภาพจากการอบรมกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กอย่างสม่ำเสมอ
- เด็กทุกคนได้รับความรู้ในเรื่องการคุ้มครองเด็กและกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

หนังสือรับรองตนเอง

ชื่อบุคลากร : เพื่อให้เป็นไปตามกรอบการปฏิบัติงาน
การคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ผู้สมัครงาน/จิตอาสา/อาสาสมัคร จะต้อง
ลงนามในหนังสือรับรองตนเอง

สถานรองรับเด็กมีพันธกิจที่จะคุ้มครองเด็กและมีหน้าที่รับรองความเหมาะสมของผู้ที่ทำงานกับเด็กเพื่อให้
เป็นไปตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กอย่างสมบูรณ์ กรุณากรอกแบบฟอร์มฉบับนี้

กรุณากรอกข้อมูลในช่องดังต่อไปนี้และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ท่านให้ในแบบฟอร์มนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ

1. การได้รับการพิพากษาโทษที่ผ่านมา ทั้งนี้หมายถึงการลงโทษการกระทำความผิดใด ๆ ที่ดำเนินการโดยศาล

ข้าพเจ้าไม่เคยมีประวัติถูกพิพากษาจำคุกมาก่อน ยกเว้นตามหลักความผิดโดยประมาทหรือลหุโทษ (ข้ามไปส่วนที่ 2)		ข้าพเจ้าเคยมีประวัติถูกพิพากษาจำคุกมาก่อน ยกเว้นตามหลักความผิดโดยประมาทหรือลหุโทษ (กรุณากรอกข้อความในส่วนข้างล่างนี้)	
วันเดือนปีที่มีคำพิพากษา :			
ศาลที่พิจารณาพิพากษา :			
ข้อหาหรือฐานความผิดประเภทใด :			
คำตัดสินพิพากษาที่ได้รับ :			
กรุณาให้รายละเอียดการปฏิบัติตามคำพิพากษาอย่างไร :			
กรุณาให้รายละเอียดเหตุผลและสถานการณ์ที่นำไปสู่การกระทำผิด :			
ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากประสบการณ์นี้อย่างไรบ้าง :			

2. เคยมีประวัติเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงทางเพศ ทำร้ายร่างกาย กักขังหน่วงเหนี่ยว และทอดทิ้งเด็ก

<p>ข้าพเจ้าไม่เคยมีประวัติเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงทางเพศ ทำร้ายร่างกาย กักขังหน่วงเหนี่ยว และทอดทิ้งเด็ก</p> <p>(ข้ามไปส่วนที่ 3)</p>	<p>ข้าพเจ้าเคยมีประวัติเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงทางเพศ ทำร้ายร่างกาย กักขังหน่วงเหนี่ยว และทอดทิ้งเด็ก</p> <p>(กรุณารอกข้อความในส่วนข้างล่างนี้)</p>
<p>กรุณาให้รายละเอียด :</p>	

3. คำรับรอง

ข้าพเจ้า..... ขอรับรองว่า ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเป็นจริงทุกประการ หากเป็นเท็จ ข้าพเจ้ายินยอมให้ตติสทธิการได้รับการพิจารณาให้เป็นบุคลากรในสถานรองรับเด็ก รวมถึงการยกเลิกการจ้างและดำเนินคดีตามกฎหมาย

ข้าพเจ้ายินยอมให้สถานรองรับเด็ก.....(ชื่อหน่วยงาน) สามารถตรวจสอบข้อมูลของข้าพเจ้าได้ โดยจะไม่เอาผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญาและทางปกครอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลเป็นความจริงทุกประการ และยินยอมที่จะทำตามเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น

ลายมือชื่อ:.....

(.....)

วันที่.....

ภาคผนวกที่ 2

แบบฟอร์ม : ข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็ก

ข้อปฏิบัติต่อเด็กของสถานรองรับเด็กฉบับนี้ มุ่งเน้นที่จะคุ้มครองสิทธิเด็กและปกป้องเด็กจากการถูกใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบที่อยู่ในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ซึ่งบุคลากรในสถานรองรับเด็ก⁹ และบุคคลอื่น (ในที่นี้หมายถึง ผู้มาเยี่ยมหน่วยงานหรือผู้ที่ติดต่อกับเด็ก) จำต้องยินยอมและกระทำตามข้อปฏิบัติต่อเด็ก ดังนี้

สถานรองรับเด็ก จะไม่ยอมรับการใช้ความรุนแรงต่อเด็กทุกรูปแบบ ข้อปฏิบัติต่อเด็กนี้มุ่งที่จะปกป้องเด็กปกป้องบุคลากรและบุคคลอื่น หากสถานรองรับเด็กมีเบาะแสที่ชัดเจนว่าพฤติกรรมของบุคลากรและบุคคลอื่นส่อไปในทางที่มีขอบและเป็นอันตรายแก่เด็ก บุคลากรและบุคคลอื่นจะถูกรายงานและดำเนินการตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก

ก. บุคลากรในสถานรองรับเด็กและบุคคลอื่นจะต้องไม่กระทำได้ดังต่อไปนี้โดยเด็ดขาด

- กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการใช้ความรุนแรงทางร่างกาย
- ลงโทษทางร่างกายต่อเด็ก เช่น บิดู ตบ ตี กระโดดลูกนั่ง ให้ออกกำลังกายที่เกินกำลังของเด็ก เป็นต้น
- ลงโทษเด็กด้วยการข่มขู่ด้วยท่าทางรุนแรง
- สนับสนุนพฤติกรรมอันจะส่งผลให้เกิดอันตรายต่อเด็ก คนรอบข้าง และทรัพย์สิน
- มีส่วนร่วมหรือยุยงส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กในการกระทำสิ่งที่ไม่ดีกฎหมาย ไม่ปลอดภัย หรือเป็นอันตราย
- ใช้ ให้ จำหน่าย ชักชวน ให้เด็กใช้สารเสพติด
- ริเริ่มและพัฒนาความสัมพันธ์ฉันท์คู่สาวหรือมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก
- แสดงพฤติกรรมหรือใช้ภาษาที่สื่อหรือแสดงออกที่ส่งผลต่ออารมณ์และพฤติกรรมทางเพศกับเด็ก
- แอบสังเกตการณ์ขณะเด็กทำธุระส่วนตัว เช่น อาบน้ำ แต่งตัว ฯลฯ (ยกเว้นเด็กที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ เช่น เด็กเล็ก เด็กทุพพลภาพที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้)
- พุดจาเหยียดหยามให้เด็กรู้สึกอับอาย รู้สึกต่ำต้อย หรือทำให้เด็กรู้สึกว่าถูกใช้ความรุนแรงโดยวาจา
- พุดจาด้วยภาษาที่หยาบคาย ก้าวร้าวต่อเด็ก
- ชักนำ ชักชวนให้เด็กเปลี่ยนความเชื่อทางการเมือง ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- ใช้เด็กทำงานเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของเจ้าหน้าที่
- ค้าขายกับเด็กหรือมีการแลกเปลี่ยนเงินกับเด็ก ซื้อสิ่งของ/สินค้าจากเด็ก ให้เงินส่วนตัวของบุคลากรกับเด็ก (ยกเว้น เงินที่ใช้ในกระบวนการปฏิบัติงานโดยฝ่ายบริหารรับทราบ และสามารถตรวจสอบได้หรือเงินอันเป็นสิทธิของตัวเด็กเอง เช่น เงินที่ผู้ปกครองฝากให้บุคลากรดูแลเบิกจ่ายให้กับตัวเด็ก เป็นต้น)
- เลือกปฏิบัติ หรือให้ความเอาใจใส่กับเด็กคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ (ยกเว้นเด็กที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ)

⁹ หมายถึง ผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานในสถานรองรับเด็ก รวมถึงนักศึกษาฝึกงาน จิตอาสาและอาสาสมัคร

- ทอดทิ้งเด็กและปฏิเสธในการช่วยเหลือขั้นพื้นฐาน
- อยู่ตามลำพังกับเด็กในห้องสองต่อสอง โดยที่ปิดประตูหน้าต่างมิดชิด
- นอนบนเตียงเดียวกันหรือนอนห้องเดียวกันกับเด็ก (ยกเว้นมีเหตุผลพิเศษสำหรับการปกป้องเด็ก โดยได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการ หรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก)
- พาเด็กกลับบ้านตนเอง หรือพาไปในสถานที่ที่ไม่เกี่ยวข้องในหน้าที่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ข. บุคลากรในสถานรองรับเด็กและบุคคลอื่นจะต้องดำเนินการให้ปลอดภัยต่อเด็กตามกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

- วางแผน จัดการและจัดสภาพแวดล้อมให้มีความพร้อม สะดวกและปลอดภัยสำหรับเด็ก
- แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือหารือสถานการณ์เสี่ยงของเด็กกับบุคลากรฝ่ายสวัสดิการสังคม
- ในกรณีบุคคลภายนอกจะมาเยี่ยมเด็กในสถานรองรับเด็ก จะต้องได้รับการอนุญาตจาก ผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการ หรือหัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคมก่อน
- เปิดโอกาสและส่งเสริมให้เด็กได้พูด เล่าเรื่อง หรือข้อกังวลที่เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ
- หากมีสื่อมวลชนหรือองค์กรอื่น ๆ ต้องการข้อมูล หรือภาพต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมในสถานรองรับเด็ก บุคลากรต้องแจ้งต่อผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของสถานรองรับเด็ก ในกรณีการทำข่าวบันทึกวิดีโอ สื่อมวลชนต้องติดต่อขออนุญาตจากต้นสังกัดเท่านั้น
- หากบุคลากรมีเหตุจำเป็นต้องพาเด็กที่ได้รับการคุ้มครองเดินทาง หรือออกไปค้างคืนนอกสถานรองรับเด็ก ในกรณีเดินทางภายในจังหวัด ผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการจะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ กรณีต้องเดินทางออกนอกจังหวัด ต้องได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น

ค. บุคลากรในสถานรองรับเด็กและบุคคลอื่นจะต้องดำเนินการต่อการละเมิดฝ่าฝืนข้อปฏิบัติต่อเด็กโดยปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ต้องรายงานปัญหาทุกประการที่เกี่ยวกับความประพฤติที่ไม่เหมาะสมทั้งหมดทันทีต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก หากสงสัยว่าเป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กเอง ให้รายงานโดยตรงต่อผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของสถานรองรับเด็ก และหากสงสัยว่าเป็นผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการ ให้รายงานโดยตรงต่อต้นสังกัด
- ห้ามพยายามสืบสวน คัดค้นกรณีปัญหา ด้วยการเผชิญหน้ากับผู้ถูกกล่าวหาหรือถามคำถามที่มีเด็กร่วมอยู่ด้วย
- รักษารายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาการคุ้มครองเด็กไว้เป็นความลับจากทุกคน ยกเว้นเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก ผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของสถานรองรับเด็ก

บุคลากรทุกคนต้องตระหนักเสมอว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กดำเนินการใด ๆ เมื่อเกิดการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก บุคลากรมีสิทธิหารือเรื่องนี้กับผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของสถานรองรับเด็ก หากบุคลากรและบุคคลอื่น คิดว่าการดำเนินการจัดการกับคดีที่เกิดขึ้นไม่ดีพอ ก็ควรจะรายงานต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปจนกว่าจะมีการจัดการอย่างเหมาะสมต่อไป

ข้าพเจ้า.....ยอมรับที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไข
ในข้อปฏิบัติต่อเด็กในสถานรองรับเด็ก และกรอบการปฏิบัติงานการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็ก
ทุกประการ ข้าพเจ้าเข้าใจอย่างลึกซึ้งและตระหนักดีว่า หากมีการฝ่าฝืนจะมีผลให้มีการยกเลิกสัญญาจ้างงาน
และ/หรือความเกี่ยวข้องใด ๆ ของข้าพเจ้าต่อสถานรองรับเด็กและกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงาน
ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยเฉพาะในข้อพิจารณาว่าด้วยประโยชน์สูงสุดของเด็ก ข้าพเจ้าเข้าใจดีว่า
สถานรองรับเด็กสงวนสิทธิที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการกระทำของข้าพเจ้าแก่หน่วยงานอื่นๆ
ที่ทำงานกับเด็ก และหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง

ชื่อ-สกุล : _____

ลายมือชื่อ : _____

ลงวันที่ : _____

ภาคผนวกที่ 3

แบบฟอร์ม : แนวปฏิบัติในการทำงานกับสื่อ

ขอขอบคุณที่ให้ความสนใจในงานของสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

เรามีความยินดีที่จะร่วมมือกับท่านในการนำเสนอประเด็นและสถานการณ์ของเด็กในสถานรองรับเด็ก

เพื่อให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มที่จากหน่วยงานของเราและจากคุณเอง

เราขอให้คุณได้อ่านแนวปฏิบัติในการทำงานกับสื่ออย่างละเอียดรอบคอบเสียก่อน

เมื่อคุณได้ลงลายมือชื่อรับทราบและได้คืนเอกสารให้กับฝ่ายธุรการของสถานรองรับเด็กแล้ว เราจึงอนุญาตให้ท่านได้สัมภาษณ์ ถ่ายภาพหรือบันทึกเรื่องราวต่างๆ ของเด็ก และครอบครัว

วัตถุประสงค์

- เพื่อส่งเสริมสิทธิของเด็กทุกคนที่อยู่ในสถานรองรับเด็ก
 - เพื่อปกป้องเด็กจากการถูกใช้ความรุนแรงโดยสื่อ
 - เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้เรียนรู้เท่าทันสื่อ
 - เพื่อปกป้องหน่วยงานและผู้สื่อข่าว
- พึงระลึกว่า คำว่า “เด็ก” หมายถึง เด็กที่เป็นกลุ่มผู้รับบริการของสถานรองรับเด็ก

บุคคลภายนอก หน่วยงาน หรือตัวแทนสื่อ ต้องปฏิบัติดังนี้

1. ฝ่ายบริหารจากกรมกิจการเด็กและเยาวชน ต้องเป็นผู้อนุมัติในการถ่ายทำหนึ่ง บันทึกวิดีโอ เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ เรื่องราวของเด็กในสถานรองรับเด็ก เพื่อตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งสื่อสารสังคมออนไลน์
2. ผู้สื่อข่าวและตัวแทนสื่อทุกคนจะต้องได้อ่านและลงนามในเอกสารแนวทางการสื่อสารภายนอก ก่อนที่จะถ่ายภาพ บันทึกเทป หรือ ภาพยนตร์ เป็นต้น
3. สื่อหรือตัวแทนสื่อต้องติดต่อและทำหนังสือโดยแจ้งวัตถุประสงค์ระบุคำถามที่จะถามเด็กต่อกรมกิจการเด็กและเยาวชนเท่านั้น เพื่อเยี่ยมหรือสัมภาษณ์เด็กในสถานรองรับเด็ก

บุคคลภายนอก หน่วยงาน หรือตัวแทนสื่อ เมื่อทำการสัมภาษณ์และใช้ข้อมูลของเด็กในสถานรองรับเด็กต้องปฏิบัติดังนี้

1. การตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้สื่อกับเด็ก ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุด
2. ห้ามเผยแพร่ภาพของเด็กจากเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็ก เช่น กรณีการติดเชื้อเอชไอวี เด็กขายบริการ เด็กถูกใช้ความรุนแรง เป็นต้น
3. ห้ามทำการสัมภาษณ์เด็กตามลำพัง ขณะสัมภาษณ์จะต้องมีบุคลากรของสถานรองรับเด็ก ร่วมอยู่ด้วย

4. เด็กต้องยินดีและยินยอมเข้าร่วมกิจกรรมหรือตอบคำถามของสื่อ
5. ห้ามใช้ชื่อจริงหรือข้อมูลส่วนตัวเด็ก ในการพิมพ์หรือเผยแพร่ต่อสาธารณะ
6. ไม่ให้มีการเผยแพร่ภาพที่สื่ออาจารย์หรือทางเพศ
7. ห้ามสื่อหรือตัวแทนสื่อมวลชนทุกคน ตั้งคำถามที่กระทบกระเทือนสภาพจิตใจต่อเด็ก เช่น สถานการณ์
ใช้ความรุนแรงหรือความรุนแรง
8. ห้ามสื่อตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ที่อ่อนไหว เปราะบาง ทางการเมือง หรือศาสนา ฯลฯ
9. ในขณะที่สื่อมวลชนหรือบุคคลภายนอกเข้าเยี่ยมเด็ก บุคลากรของสถานรองรับเด็ก ต้องอยู่กับเด็กด้วยเสมอ

ข้าพเจ้ายอมรับและยินยอมที่จะปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในการทำงานกับสื่อของสถานรองรับเด็ก

ชื่อ :

หน่วยงาน :

หมายเลขโทรศัพท์ :

อีเมลล์ :

ลายมือชื่อ :

วันที่ :

ภาคผนวกที่ 4 แผนผัง : การรายงานและการดำเนินการคุ้มครองเด็กในสถานรองรับเด็กสำหรับบุคลากร

เมื่อคุณพบเห็น / รับทราบ / สงสัย / ได้รับแจ้งจากเด็กหรือบุคลากรในสถานรองรับเด็กว่า
“บุคลากรในสถานรองรับเด็ก/บุคคลอื่น/เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาคีเครือข่าย (ทั้งภาครัฐ/เอกชน)”
ได้กระทำการใช้ความรุนแรงต่อเด็กไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด ซึ่งการกระทำดังกล่าวขัดต่อ
พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 และผิดหลักข้อปฏิบัติต่อด็กของสถานรองรับเด็ก

ขั้นตอน
ที่ 1

ปฏิบัติ
ดำเนินการให้แน่ใจว่า เด็กอยู่ในสถานที่ปลอดภัย
หมายเหตุ บุคลากรผู้พบเห็นเหตุการณ์ต้องดูสภาพการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นกับเด็ก
รับฟังข้อมูลเบื้องต้นจากเด็กหรือบุคคลรอบข้างเท่าที่ทำได้ ห้ามเผชิญหน้ากับผู้ถูกกล่าวหา
ว่ากระทำความผิดหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วยตนเอง

ขั้นตอน
ที่ 2

*รายงานโดยตรงให้กับเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กทราบ (กรณีที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน)
*รายงานทางโทรศัพท์
*รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร
รายงานให้กับเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กทราบทันที
กรอกรายละเอียดลงในแบบฟอร์มการแจ้งเหตุ การใช้ความรุนแรงในสถานรองรับเด็ก
เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก :หมายเลขติดต่อ.....

รายงานผล
การตรวจสอบ
ข้อเท็จจริงถึง
หน่วยงานต้นสังกัด

ตั้งคณะกรรมการดำเนินการ
ตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างน้อย 3 คน
(เสนอผลรายงานต่อผู้ปกครองหรือ
ผู้อำนวยการเพื่อพิจารณา
ตามความเหมาะสม)

ผู้ปกครองหรือ
ผู้อำนวยการของ
สถานรองรับเด็ก

หัวหน้าฝ่าย
สวัสดิการสังคม

ภาคผนวกที่ 5

แบบฟอร์ม : การแจ้งเหตุ การใช้ความรุนแรงในสถานรองรับเด็ก

หากคุณทราบหรือสงสัยในการใช้ความรุนแรงต่อเด็กทุกรูปแบบ หรือในกรณีที่เด็กอาจจะตกอยู่ในอันตราย ไม่ปลอดภัย กรุณากรอกแบบฟอร์มเท่าที่จะทราบได้ คำว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี บริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส¹⁰ รวมถึงเด็กที่อายุเกินสิบแปดปีบริบูรณ์แต่ยังอยู่ในความดูแลของสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานรองรับเด็ก

พึงระลึกว่าปัญหาใด ๆ ในการคุ้มครองเด็กจะต้องรายงานต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งเท่านั้น ท่านอาจกรอกแบบฟอร์มนี้ก่อนหรือหลังติดต่อกับเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กในหน่วยงานของท่านได้ เนื่องจากรายงานนี้เป็นความลับควรเขียนและลงนามโดยท่านเท่านั้น และจะมีการจัดเก็บในที่ที่ปลอดภัยและถือเป็นความลับอย่างเคร่งครัด

พึงระลึกว่า กรณีที่ปัญหาเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก ขอให้รายงานต่อผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของสถานรองรับเด็กนั้น ๆ

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อกับสถานรองรับเด็ก

ปัญหาในการคุ้มครองเด็กที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อกับสถานรองรับเด็กของกรมกิจการเด็กและเยาวชน สามารถนำมาหารือกับเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก และผู้บังคับบัญชาของท่าน ท่านอาจกรอกแบบฟอร์มนี้ก่อนหรือหลังการติดต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กที่ได้รับมอบหมายและผู้บังคับบัญชาของท่านได้

วันที่แจ้ง.....เดือน.....ปี.....

บันทึกรายงาน ณ (สถานที่เกิดเหตุ)

เขียนที่หน่วยงาน :

ข้อมูลผู้แจ้ง :

ชื่อ : นามสกุล:

ตำแหน่ง : ปฏิบัติหน้าที่ :

สถานที่ทำงาน :

รายละเอียดที่สามารถติดต่อได้ :

¹⁰ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

ข้อมูลของเด็กที่ถูกใช้ความรุนแรง :

ชื่อ :นามสกุล.....

เพศ:.....อายุ.....ปี.....เดือน

ที่อยู่ของเด็ก(อาคารที่พัก):.....

เข้ารับการสงเคราะห์/คุ้มครองเมื่อ.....นำส่งโดย.....

สาเหตุที่เข้ารับการสงเคราะห์ :.....

เบอร์โทรศัพท์/อีเมล :.....

ชื่อพ่อแม่/แม่บ้านดูแล :

รายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์

ท่านทราบเกี่ยวกับเหตุการณ์นี้ได้อย่างไร

☐ พบเห็นเหตุการณ์โดยตรง

☐ มีเหตุน่าสงสัย

☐ คำบอกเล่าจากตัวเด็กผู้ถูกใช้ความรุนแรง

☐ คำบอกเล่าจากผู้อื่น

☐ อื่นๆ (ระบุรายละเอียด).....

วันและเวลาของเหตุการณ์ที่กล่าวถึง

.....
.....

สถานที่เกิดเหตุ

.....
.....
.....

บุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์

.....
.....
.....

ชื่อของผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าใช้ความรุนแรง

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาว่าใช้ความรุนแรงเป็นบุคคลอื่น ความสัมพันธ์กับเด็ก

.....
.....

ลักษณะของการใช้ความรุนแรง (ระบุสิ่งที่เด็กเล่าให้ฟังตามความจริง)

.....
.....
.....

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กเมื่อถูกใช้ความรุนแรง (เช่น ตกใจ กลัว ตัวสั่น มีรอยฟกช้ำ เป็นต้น)

.....
.....
.....

ข้อเท็จจริงอื่น ๆ

.....
.....
.....

ข้อมูลการดำเนินการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น (เช่น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การนำส่งโรงพยาบาล)

.....
.....
.....

สิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้ว (เช่น แจ้งต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก แจ้งหัวหน้าฝ่าย)

.....
.....
.....

บุคคลที่แจ้งให้ทราบ (เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก หรือผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการของสถานรองรับเด็ก)

ชื่อ:.....ตำแหน่ง:.....

ชื่อ:.....ตำแหน่ง:.....

มีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

หากตอบใช่ กรุณาให้รายละเอียด

.....
.....

ลงชื่อ (ผู้รับแจ้งเหตุ)¹¹

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

ลงชื่อ (ผู้แจ้งเหตุ)

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

¹¹ ผู้รับแจ้งเหตุ หมายถึง เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กและผู้ปกครองหรือผู้อำนวยการในสถานรองรับเด็ก